

ZARZĄDZENIE Nr OR.0050.1.118.2024
BURMISTRZA SĘPÓLNA KRAJEŃSKIEGO
z dnia 24 września 2024 r.

**w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących „Diagnozy potrzeb i potencjału
wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie”**

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609 t.j.), art. 21 ust. 5 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818 ze zm.) art. 4 ust.1 pkt 1 a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U z 2023 r. poz. 571 t.j.) oraz w związku z realizacją projektu „Centrum Usług Społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie” współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 8 Fundusze europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 8.24 Usługi społeczne i zdrowotne Burmistrz Sępólno Krajeńskiego zarządza, co następuje:

§ 1.

1. W okresie od dnia 25 września 2024 r. do dnia 9 października 2024 r. zostaną przeprowadzone konsultacje, których przedmiotem „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie” stanowiąca załącznik nr 1 do zarządzenia.
2. Ogłoszenie o przeprowadzeniu konsultacji zostanie umieszczone na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Sępólno Krajeńskiego, na stronie internetowej Urzędu Miasta Sępólno Krajeńskie www.gmina-sepolno.pl oraz na stronie internetowej Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim www.cus-sepolno.pl. Treść ogłoszenia o przeprowadzeniu konsultacji stanowi załącznik nr 2 do zarządzenia.
3. Konsultacje zostaną przeprowadzone w formie pisemnej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacji - Ankieta konsultacyjna stanowiącego załącznik nr 3 do zarządzenia.
4. Propozycje, uwagi i opinie do „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie” można zgłaszać drogą elektroniczną na adres e-mail: cus@cus-sepolno.pl. Formularz uwag do konsultacji można również przesłać w wersji dokumentowej na adres: Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim, ul. Szkolna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
5. Konsultacje uważa się za ważne bez względu na ilość uczestniczących w nich organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
6. Formularze anonimowe lub niezawierające uzasadnienia nie będą rozpatrywane.

7. Osobą upoważnioną i odpowiedzialną za przeprowadzenie konsultacji, udzielenie wyjaśnień i przyjmowanie opinii jest Pani Izabela Fröhlke Dyrektor Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim.

§ 2

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE DO ZARZĄDZENIA Nr OR.0050.1.118.2024

BURMISTRZA SĘPÓLNA KRAJEŃSKIEGO

z dnia 24 września 2024 r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących „Diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie”

Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta odbywa się w szczególności w formie konsultowania projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych z radami działalności pożytku publicznego i organizacjami pozarządowymi.

Przedmiotem konsultacji jest „Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie”.

W myśl art. 21 ust. 5 ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych jest przekazywana wójtowi, burmistrzowi, prezydentowi miasta oraz radzie gminy. Przed przekazaniem diagnozy, centrum przeprowadza konsultacje diagnozy ze wspólnotą samorządową.

Załącznik nr 1
do Zarządzenia Nr OR.0050.1.118.2024
Burmistrza Sępólna Krajeńskiego
z dnia 24 września 2024 r.

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU WSPÓLNOTY SAMORZĄDOWEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE 2024-2029

Wykonawca:

Szczotkowski & Lewicki sp. z o.o.
ul. Wandy Komarnickiej 10
66-008 Wilkanowo

Zlecniodawca i współpraca:

Centrum Usług Społecznych
ul. Szkolna 8
89-400 Sępólno Krajeńskie

Spis treści

Spis treści	2
1. Metodologia tworzenia diagnozy	4
1.1. Cel i ogólne założenia diagnozy	4
1.2. Problemy i pytania badawcze.....	6
1.3. Zastosowane metody i techniki badań	7
2. Desk research – analiza danych zastanych. Charakterystyka Gminy Sępólno Krajeńskie.....	9
2.1. Położenie geograficzne i skomunikowanie gminy	9
2.2. Demografia.....	10
2.3. Gospodarka i rynek pracy	12
2.4. Przestępczość i wybrane dysfunkcje społeczne.....	17
3. Wyniki i interpretacja badań ilościowych	23
3.1. Charakterystyka badanych grup.....	23
3.1.1. <i>Mieszkańcy Gminy Sępólno Krajeńskie</i>	23
3.1.2. <i>Pracownicy systemu polityki społecznej w Gminie Sępólno Krajeńskie</i> ..	26
3.2. Ocena jakości usług społecznych, jakości życia i potrzeb społecznych - wyniki i ich porównanie w obu grupach.....	30
3.2.1. <i>Ogólne oceny poszczególnych kategorii polityki społecznej</i>	30
3.2.2. <i>Postawy i opinie respondentów na temat usług społecznych</i>	36
4. Wyniki i interpretacja badań jakościowych	41
4.1. Organizacja i przebieg badań.....	41
4.2. Wnioski z badań jakościowych	42
5. Analiza potencjału usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie	45
6. Analiza SWOT – określenie strategii wdrażania i realizacji usług społecznych	60
6.1. Opis metodologii SWOT.....	60
6.2. Mocne i słabe strony – siła organizacji.....	62

6.3. Szanse i zagrożenia – otoczenie organizacji	64
6.4. Określenie rekomendowanego charakteru strategii i określenie prawdopodobieństwa jej powodzenia	66
7. Zdiagnozowane potrzeby społeczne i rekomendacje do Programu Usług Społecznych	77
7.1. Rozstrzygnięcie problemów badawczych	77
7.2. Rekomendacje do Programu Usług Społecznych oraz dalszej perspektywy realizacji usług społecznych	80
Spis tabel	81
Spis wykresów	83

1. Metodologia tworzenia diagnozy

1.1. Cel i ogólne założenia diagnozy

Cel diagnozy społecznej, której dotyczy niniejszy raport jest dwuaspektowy. Po pierwsze dotyczył on identyfikacji potrzeb bytowych, zdrowotnych, kulturowych, edukacyjnych i innych, mieszkańców Miasta i Gminy Sępólno Krajeńskie, które mogą być zaspokajane przez realizację usług społecznych. Po drugie określenie zasobów, które umożliwiają, i deficytów, które utrudniają, skuteczną realizację usług społecznych przez Miasto i Gminę Sępólno Krajeńskie i jej jednostki organizacyjne na czele z Centrum Usług Społecznych.

Ramowe standardy w jakich powinny być przygotowywane *diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych* zostały określone przepisami prawa oraz rekomendacjami instytucji centralnych. W związku z tym realizacja celów diagnozy i sama diagnoza ma opierać się na następujących zasadach:

- Wieloaspektowości
- Kompleksowości
- Zróżnicowaniu metod badawczych
- Partycypacji
- Praktyczności

Autorzy diagnozy, wraz ze Zleceniodawcą – Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim, Gminą Sępólno Krajeńskie – dołożyli wszelkich starań by założenia te zostały zrealizowane. Odzwierciedla to zarówno treść jak i struktura niniejszego raportu.

Zasadę wieloaspektowości realizowano przez analizę danych z różnych sektorów polityki społecznej. Autorzy nie skupili się na jednej grupie problemów, wzięli pod uwagę uwarunkowania regionalne, możliwości finansowe i organizacyjne Gminy Sępólno Krajeńskie. Badania własne również wyczerpywały warunek wieloaspektowości poruszając różne zagadnienia z zakresu usług społecznych:

badanie poziomu zadowolenia z jakości usług, badanie konkretnych uwarunkowań świadczenia tych usług itp.

Zasada kompleksowości została zrealizowana poprzez analizę danych z różnych źródeł, mających na celu zarówno identyfikację deficytów w zasobach gminy jak i podkreślenie jej pozytywnych działań w zakresie polityki społecznej. Ponadto diagnoza poświęcona była różnym aspektom życia społecznego: przeciwdziałania ubóstwu, polityce senioralnej, profilaktyce dysfunkcji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu kulturowemu itp.

W ramach diagnozy zastosowano dwie metody – ilościową i jakościową – i trzy techniki badawcze: badanie kwestionariuszowe wspierane komputerowo, badanie focusowe oraz analizę dokumentów urzędowych i danych zastanych. Tym samym wyczerpano zasadę różnorodności metod badawczych.

Zasada partycypacji została zachowana przede wszystkim przez zorganizowanie i ogłoszenie konsultacji społecznych. W związku z krótkim terminem przygotowania diagnozy, po jej wstępnym etapie polegającym na przetworzeniu zastanych danych statystycznych, opublikowano ramowe założenia diagnozy. Każdy mieszkaniec miał prawo wypowiedzieć się poprzez formularz konsultacji społecznych. Formą partycypacji było również badanie kwestionariuszowe skierowane do mieszkańców gminy Sępólno Krajeńskie.

Ostatnią zasadą tworzenia przedmiotowej diagnozy jest praktyczność raportu. Autorzy unikają w nim akademickiego definiowania zjawisk, bądź jeśli nie jest to konieczne mechanizmów ich powstawania. Diagnoza w sposób uporządkowany i logiczny zmierza do przedstawienia rzeczowych rekomendacji do realizacji w ramach Programów Usług Społecznych. Ponadto praktyczność raportu udowadnia fakt, że może on być wykorzystany jako diagnoza do innych dokumentów strategicznych Miasta i Gminy Sępólno Krajeńskie

W zakresie kwestii technicznych, związanych z raportem należy zaznaczyć, że autorzy mieli na celu stworzenie możliwie ścisłego dokumentu, który nie ma imponować ilością stron, czy odniesień do publikacji, ale jak było to już wspomniane ma stanowić praktyczny wyznacznik kierunku strategicznego. Najważniejszym elementem raportu są rekomendacje do wdrażanej polityki społecznej. W zasadzie cała reszta stanowi uzasadnienie słuszności tych rekomendacji.

1.2. Problemy i pytania badawcze

W naukach społecznych jako problem badawczy określa się pytanie, którego rozwiązanie pozwoli na uzyskanie konkretnej wiedzy na interesujący nas temat. Problem badawczy może mieć różną charakterystykę: być opisowy – opisywać pewien stan, nie wchodząc w analizę „dlaczego tak jest?” bądź charakter wyjaśniający – skupiać się na tłumaczeniu zjawisk i mechanizmów. W przypadku diagnozy potrzeb społecznych i posiadanego przez gminę potencjału do ich realizacji badania prowadzone są głównie w sferze opisowej. Mają dać odpowiedź na pytanie: jakie są potrzeby mieszkańców? Oraz: czy jesteśmy w stanie zrealizować te potrzeby obecnie posiadanymi zasobami? Nie rozstrzygamy tego dlaczego potrzeby mieszkańców są takie a nie inne, albo tego dlaczego nie mamy określonej kwoty pieniędzy czy kwalifikacji pracowników. Jednak rozstrzygnięcie tego jakich usług potrzebują mieszkańcy, również wymaga analizy tego jaka jest ich motywacja i czy deklarowana potrzeba nie wynika z jakiejś innej, bardziej skrytej, mniej uświadomionej potrzeby.

W ramach prowadzonych badań społecznych założono następujący, główny problem badawczy:

Tabela 1. Główny Problem Badawczy

**Jakie są najważniejsze, niezaspokojone potrzeby mieszkańców
 Miasta i Gminy Sępólno Krajeńskie i jakie zasoby są konieczne do ich zaspokojenia?**

Głównemu problemowi badawczemu podporządkowano szczegółowe problemy badawcze. Przyjmują one formę bardziej szczegółowych pytań dotyczących różnych kwestii polityki społecznej, usług społecznych, realizowanych przez Miasto i Gminę Sępólno Krajeńskie i jej jednostki organizacyjne.

Tabela 2. Szczegółowe problemy badawcze

1.	W jakich sektorach potrzeby mieszkańców są największe?
2.	Jak mieszkańcy oceniają jakość obecnie świadczonych usług?
3.	Czy gmina i jej jednostki prowadzą skuteczną politykę informacyjną w zakresie polityki społecznej?
4.	Czy posiadane zasoby gminy i jej jednostek są wystarczające do zaspokojenia potrzeb mieszkańców?
5.	Czy, a jeśli tak to jakie są szczególne potrzeby dzieci i młodzieży?

6.	Czy, a jeśli tak to jakie są szczególne potrzeby młodych dorosłych i osób w wieku średnim?
7.	Jaki jest poziom kapitału społecznego w gminie?

W związku z postawionymi problemami badawczymi określone zostały następujące obszary badawcze, które są konieczne do zrealizowania celu badań:

1 obszar badawczy: określenie dominujących problemów społecznych w gminie,

2 obszar badawczy: pomiar zadowolenia mieszkańców z funkcjonowania gminy, jej jednostek organizacyjnych i instytucji współpracujących,

3 obszar badawczy: analiza potencjału społecznego gminy,

4 obszar badawczy: badanie infrastruktury społecznej gminy oraz posiadanych przez nią zasobów instytucjonalnych.

1.3. Zastosowane metody i techniki badań

W diagnozie zastosowano metody ilościowe: analizę dokumentów i zastanych danych statystycznych, dwa wywiady kwestionariuszowe wspomagane komputerowo, oraz metodę jakościową: wywiad zogniskowany – focus.

Analiza dokumentów i danych zastanych (Desk research): to metoda badawcza polegająca na zbieraniu, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu.

Dane analizowane w zakresie tej metody pochodziły głównie z zasobów Miasta i Gminy Sępólno Krajeńskie, Głównego Urzędu Statystycznego, bądź z dokumentów udostępnionych przez instytucje publiczne, na podstawie zapytania w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznych. Analiza dokumentów trwała w okresie: kwiecień-maj 2024 r.

Wywiady kwestionariuszowe

Przeprowadzone zostały dwa badania kwestionariuszowe. Pierwszą grupę stanowili mieszkańcy Miasta i Gminy Sępólno Krajeńskie, a drugą pracownicy szeroko rozumianego sektora polityki społecznej: pracownicy socjalni, urzędnicy samorządowi, nauczyciele i pedagodzy, pracownicy systemu ochrony zdrowia itp. Prócz niektórych

danych demograficznych, zawartych w metryce kwestionariuszy, respondenci odpowiadali na te same pytania. Działanie takie jest celowe i pozwalało na przeprowadzenie analizy porównawczej: jak działalność w zakresie usług społecznych, potrzeby i możliwości w tym temacie oceniają mieszkańcy, a jak specjaliści w tej dziedzinie.

W obu przypadkach dobór grupy był przypadkowy (nie mylić z losowy). Kwestionariusz ankietowy dla mieszkańców udostępniany był elektronicznie na stronie internetowej gminy oraz CUS w Sępólnie Krajeńskim. O jego rozesłanie do rodziców zostały poproszone szkoły publiczne prowadzone przez Miasto i Gminę Sępólno Krajeńskie oraz organizacje pozarządowe. Z kolei kwestionariusz ankietowy dla pracowników systemu polityki społecznej był dystrybuowany bezpośrednio do instytucji działających na terenie badanej gminy. Charakterystyka grup badanych znajduje się w rozdziale 3., który jest poświęcony wynikom badań ilościowych. Badania prowadzone były w okresie kwiecień-maj 2024r.

Wzory kwestionariuszy ankietowych stanowią Aneks nr 1 i 2 do raportu.

Wywiad zogniskowany (focus)

Badanie polega na moderowanej dyskusji wyselekcjonowanej grupy rozmówców. Na tej podstawie sporządzane są wnioski dotyczące odczuć, motywacji i opinii uczestników badania dotyczące jego przedmiotu. Badanie focusowe zostało przeprowadzone w CUS w Sępólnie Krajeńskim w dniu 9 maja 2024r. Listę zadanych pytań stanowi Aneks nr 3 do raportu. Charakterystyka grupy badawczej znajduje się w rozdziale 4. poświęconym przedstawieniu wyników badania.

2. Desk research – analiza danych zastanych. Charakterystyka Gminy Sępólno Krajeńskie

2.1. Położenie geograficzne i skomunikowanie gminy

Gmina Sępólno Krajeńskie to gmina miejsko-wiejska, której siedzibą jest Sępólno Krajeńskie. Należy do województwa kujawsko-pomorskiego, powiatu sępoleńskiego. Siedziba władz mieści się w Sępólnie Krajeńskim. Przeważającą część stanowią użytki rolne, pozostały obszar zaś zajmują lasy i tereny zurbanizowane. Powierzchnia gminy wynosi 229,1 km², co stanowi 29% powierzchni powiatu oraz 1,28% powierzchni województwa.

W skład Gminy wchodzi 26 jednostek pomocniczych są to sołectwa: Dziechowo, Iłowo, Jazdrowo, Kawle, Komierowo, Lutowo, Lutówko, Niechorz, Piaseczno, Radońsk, Sikorz, Skarpa, Świdwie, Teklanowo, Trzciany, Wałdowo, Wałdówko, Wilkowo, Wiśniewa, Wiśniewka, Włóścibórz, Wysoka Krajeńska, Zalesie, Zboże oraz w mieście Sępólno Krajeńskie 2 osiedla, których jedną z granic wyznacza rzeka Sępolenka.

Obszar gminy Sępólno sąsiaduje z gminami:

- od zachodu: Lipka (województwo wielkopolskie);
- od północnego-zachodu: Debrzno (województwo pomorskie);
- od północy: Kamień Krajeński oraz Kęsowo;
- od wschodu: Gostycyn;
- od południa: Sośno oraz Więcbork;

Przez Sępólno Krajeńskie przebiega droga krajowa nr 25 (relacja Bobolice – Biały Bór – Człuchów – Bydgoszcz – Inowrocław – Konin – Kalisz – Ostrów Wielkopolski – Oleśnica) oraz droga wojewódzka nr 241(relacja Tuchola – Sępólno Krajeńskie – Więcbork – Nakło nad Notecią – Wągrowiec – Rogoźno)

Miasto Sępólno Krajeńskie jest położone nad Jeziorem Sępoleńskim, w dolinie rzeki Sępolenki. Malowniczy krajobraz Gminy tworzą liczne jeziora i formy ochrony przyrody, do których możemy zaliczyć Krajeński Park Krajobrazowy,

4 rezerваты przyrody, 40 pomników przyrody, 56 użytków ekologicznych oraz zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Torfowisko Messy”.

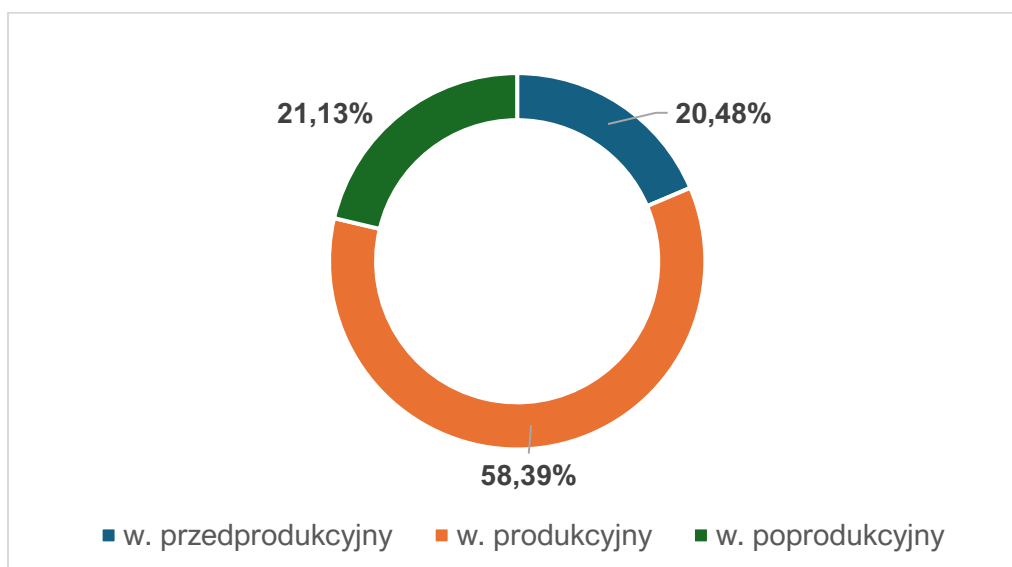
2.2. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności na 30 czerwca 2023 r. wynosiła 15 148, z czego 51,12 % stanowiły kobiety, a 48,88% mężczyźni. W 2022 r. współczynnik feminizacji wyniósł 105. W przypadku wysokiego wskaźnika feminizacji (bądź maskulinizacji) dochodzi do negatywnych zjawisk spowodowanych ograniczonymi możliwościami znalezienia partnerki/partnera jak np. samotność i wynikające z niej konsekwencje.

Według danych ze sprawozdania oceny zasobów pomocy społecznej w 2023 r. w latach 2019-2023 liczba ludności spadła o 4,15%. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 66 osób, w powiecie 51 zaś w województwie 116.

Z punktu rozwoju i potencjału gminy ważna jest struktura wieku jej mieszkańców. W gminie Sępólno Krajeńskie w wieku przedprodukcyjnym znajduje się 20,48 % mieszkańców, w wieku produkcyjnym 58,39 % zaś w wieku poprodukcyjnym 21,13%. U osób po zakończeniu aktywności zawodowej, czyli osób powyżej 60 roku życia częściej występują dodatkowe potrzeby pielęgnacyjne oraz zapotrzebowanie na usługi społeczne.

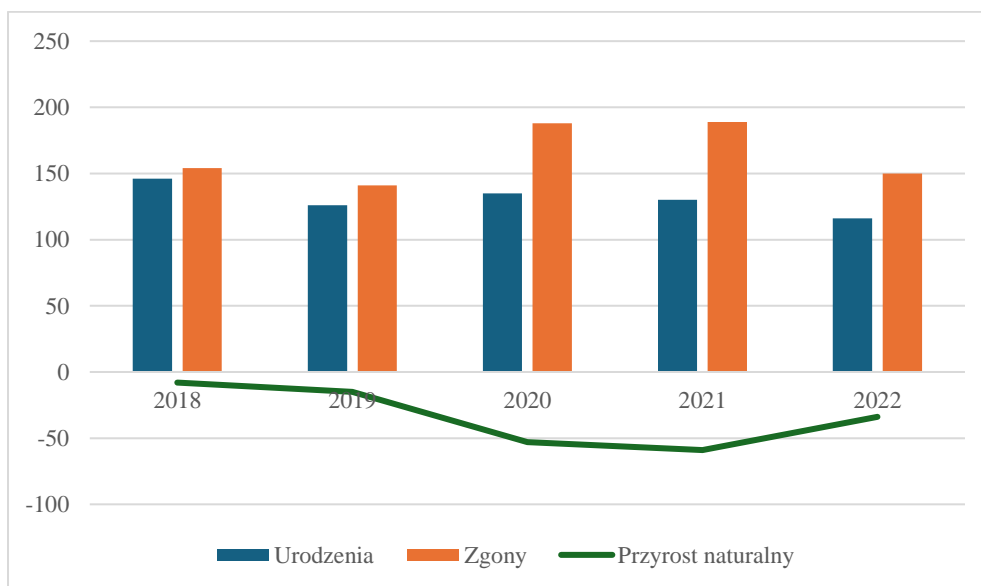
Wykres 1. Struktura populacji Gminy Sępólno Krajeńskie pod względem wieku

Źródło: Sprawozdanie oceny zasobów pomocy społecznej z 2023 r.

Gmina Sępólno Krajeńskie ma ujemny przyrost naturalny. Z danych z pierwszego półrocza 2023 r. wynika, że przyrost naturalny w tamtym czasie był na poziomie -41 (liczba urodzeń 46, liczba zgonów 87). W 2022 r. przyrost naturalny wynosi -34 co przekłada się na -2,24 na 1000 mieszkańców. **Ujemny przyrost naturalny niesie za sobą szereg konsekwencji takich jak np. zmniejszenie osób w wieku produkcyjnym, co może prowadzić do niedoboru pracowników i większych obciążeń dla wydatków publicznych, zmniejszenie bazy podatkowej, zwiększone zapotrzebowanie na usługi w ramach polityki senioralnej.**

Wykres 2. Przyrost naturalny w Gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2018-2022

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Tabela 3. Migracje na pobyt stały w ruchu wewnętrznym i zagranicznym

Typ migracji	2018	2019	2020	2021	2022
Zameldowania	142	222	124	154	172
Wymeldowania	223	244	176	182	196
Wymeldowania w r. wewnętrznym	223	244	174	181	192
Wymeldowania za granicę	0	0	2	1	4
Saldo migracji	-81	-22	-52	-28	-24

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych

Sytuacja migracyjna pogłębia problem demograficzny Sępólna Krajeńskiego. W badanym okresie pięciu lat, w każdym roku więcej ludzi wyjeżdżało z miasta niż się do niego sprowadzało. Warto przy tym zaznaczyć, że dane dotyczące wymeldowani i zameldowań nie pokazują pełnej skali problemu, a jedynie trend. Obecnie nie ma obowiązku meldunkowego i wiele osób, które opuściło gminę nie poinformowało o tym urzędu. Oznacza to, że straty w licznie ludności mogą być większe niż wynika to z danych statystycznych.

2.3. Gospodarka i rynek pracy

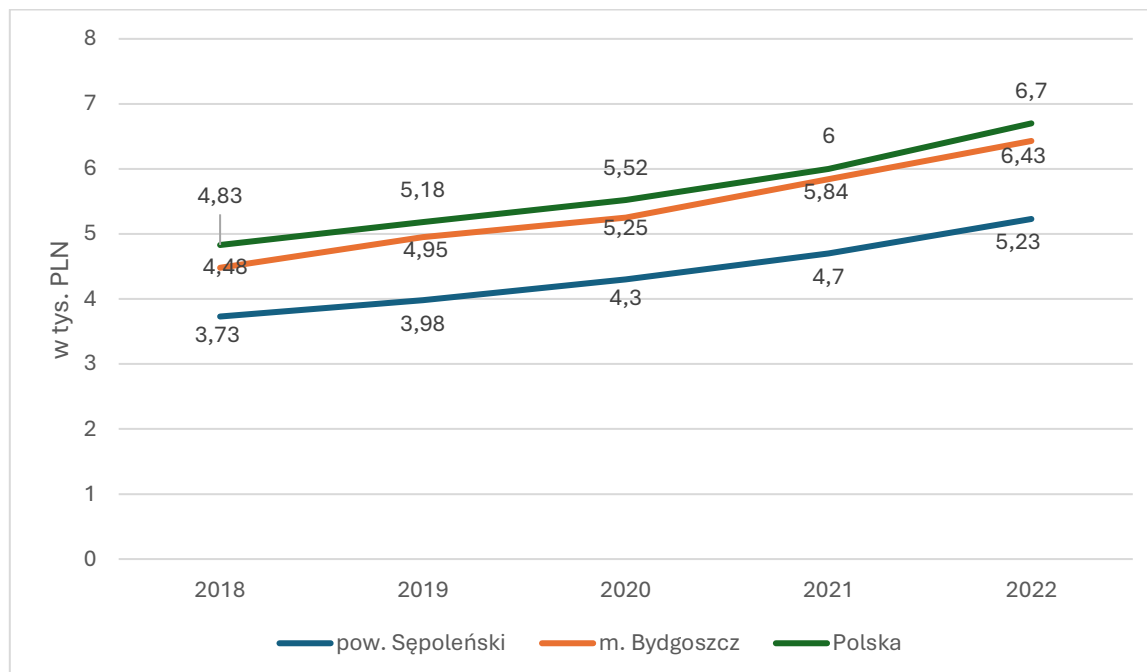
Z punktu widzenia zarówno potrzeb jak i możliwości realizacji usług społecznych sytuacja gospodarcza na terenie gminy jest jednym z najważniejszych determinantów. W społecznościach zmagających się z ubóstwem (bez znaczenia, czy rzeczywistym czy relatywnym) w większym stopniu usługi społeczne związane są np. z zabezpieczeniem bytowo-socjalnym.

W tym miejscu należy jednoznacznie podkreślić jedną rzecz i zerwać z mitem, że społeczności wysoko rozwinięte ekonomicznie nie potrzebują usług społecznych. Potrzebują, tylko innego typu. Zamiast reintegracji zawodowej konieczne jest np. integracja społeczna, aktywizacja, interwencja kryzysowa dotycząca zdrowia psychicznego, albo rozwinięty system opieki nad seniorami.

Jednym z podstawowych wskaźników pokazujących poziom rozwoju danej gminy są średnie zarobki w niej uzyskiwane. Pokazuje to nie tylko możliwości ekonomiczne społeczności, ale również bazę podatkową samorządu terytorialnego, a co za tym idzie kondycję jednego z podstawowych źródeł finansowania usług społecznych. Wykres nr 3 pokazuje wzrost średniego wynagrodzenia w Sępólnie

Krajeńskim w okresie od 2018 do 2022 r. oraz relacje średniej pensji do średniej w najbliższym mieście wojewódzkim oraz w kraju.

Wykres 3. Relacja średniego wynagrodzenia w powiecie sępoleńskim, m. Bydgoszcz i Polsce

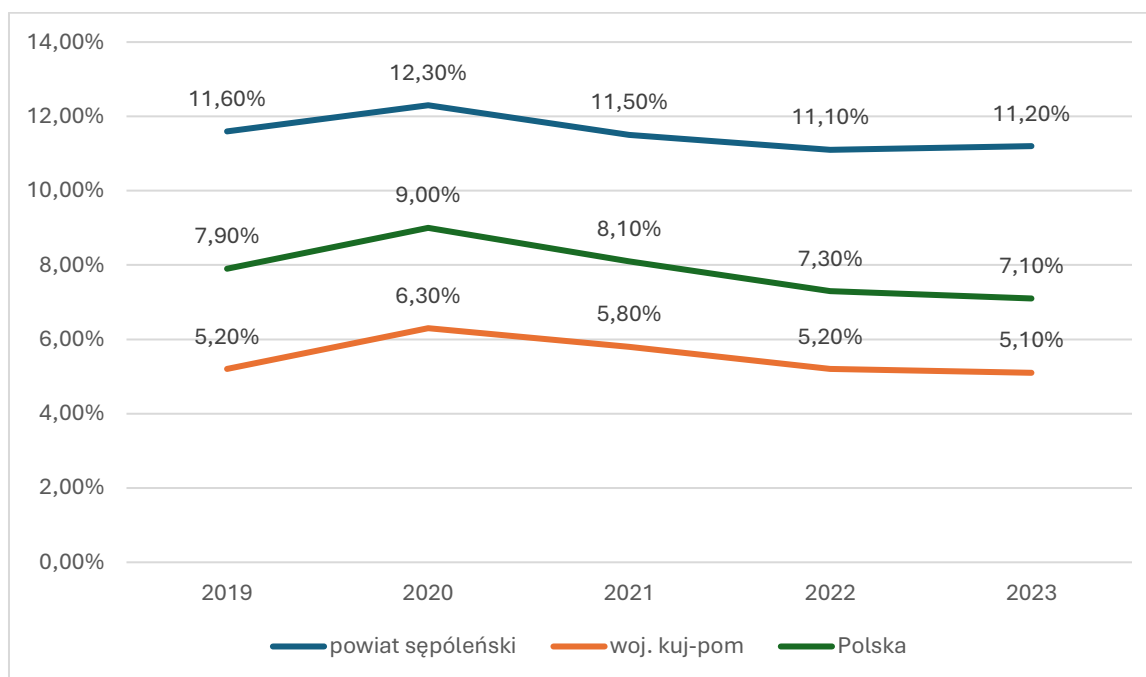

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Z danych wynika, że średnie wynagrodzenie w Sępólnie Krajeńskim było o ok. 25% niższe niż średnie wynagrodzenie w Polsce i ok. 20% niższe niż w Bydgoszczy – najbliższym mieście wojewódzkim. **Sytuacja taka może powodować poczucie niskich zarobków, frustracje społeczną, poczucie niesprawiedliwości, zacofania rozwojowego itp. Jednocześnie powstaje pytanie, dlaczego pensja w Sępólnie jest o tyle niższa niż w mieście wojewódzkim i w kraju?**

Jednym ze wskaźników przedstawiających stan gospodarki na danym terenie jest zjawisko bezrobocia. Kolejny wykres (nr 4) przedstawia jak kształtowała się stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie sępoleńskim na przestrzeni lat 2019-2023 (na dzień 31 grudnia każdego roku)

Wykres 4. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie sępoleńskim w porównaniu do województwa i kraju

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Z danych wynika, że bez względu na okres stopa bezrobocia w powiecie sępoleńskim była praktycznie dwukrotnie wyższa niż w Polsce. Średnio w okresie pięciu lat bezrobotny był (mniej więcej) co dziesiąty, dorosły mieszkaniec powiatu. Warto podkreślić, że ok 5% stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce nie jest problematyczna, a wręcz jest zjawiskiem pozytywnym i oznacza tak zwane bezrobocie strukturalne. Jednak w powiecie sępoleńskim wysoka stopa pokazuje, że struktura gospodarki jest nieefektywna i nie jest w stanie zaspokajać potrzeb społeczności lokalnej.

Powyższe dane dotyczą jednak całego powiatu. Niniejszy raport ma przedstawiać sytuację w gminie, dlatego przedstawiane dane dotyczące zatrudnienia należy uszczegółowić. Jest to możliwe dzięki danym Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim. Szczegółowe dane, dotyczące udziału bezrobotnych z gminy Sępólno Krajeńskie w stosunku do ogółu bezrobotnych zarejestrowanych we właściwym miejscowo PUP, zostały przedstawione poniżej, w formie tabelarycznej (Tab.4). W kolejnej tabeli (Tab.5) przedstawiony został odsetek bezrobotnych (zarejestrowanych) w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym – czyli stopa bezrobocia na mniejszym terenie niż powiat.

Tabela 4. Ilość bezrobotnych w Gminie Sępólno Krajeńskie w porównaniu do ilości bezrobotnych w powiecie sępoleńskim w latach 2019-23

Bezrobotni	2019		2020		2021		2022		2023	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
OGÓŁEM W POWIECIE	1723	100	1833	100	1618	100	1573	100	1639	100
Gmina Sępólno Krajeńskie	657	38,13	713	38,89	588	36,34	572	36,36	619	37,76
Sępólno Krajeńskie	347	20,13	373	20,34	309	19,09	291	18,49	329	20,07
Sołectwa	310	17,99	340	18,54	279	17,23	281	17,86	290	17,69

Źródło: Zestawienia zbiorcze PUP w Sępólnie Krajeńskim

Tabela 5. Stopa bezrobocia w Gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2019-2022

Rok	Ludność w wieku produkcyjnym (A)			Zarejestrowani bezrobotni (B)			Stopa bezrobocia		
	Gmina	Miasto	Sołectwa	Gmina	Miasto	Sołectwa	Gmina	Miasto	Sołectwa
2019	10 087	5 757	4 330	657	347	310	6,51%	6,02%	7,15%
2020	9 467	5 472	3 995	713	373	340	7,53%	6,81%	8,51%
2021	9 405	5 417	3 988	588	309	279	6,25%	5,70%	6,99%
2022	9 336	5 339	3 997	572	291	281	6,12%	5,45%	7,03%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sępólnie Krajeńskim i GUS, Bank Danych Lokalnych

Przetworzenie danych dotyczących bezrobocia pozwala stwierdzić, że sytuacja w Gminie Sępólno Krajeńskie jest o wiele lepsza niż w powiecie sępoleńskim. Otóż stopa bezrobocia jest w niej na niższym poziomie niż w województwie kujawsko-pomorskim. W związku z tym wnioski o zaniedbaniach w zakresie inwestycyjnym czy rozwojowym w aspekcie gospodarki, jaki można wysnuć na podstawie nieprzetworzonych danych, byłby wnioskiem błędnym. Najprawdopodobniej jest zupełnie inaczej: Sępólno Krajeńskie stanowi centrum gospodarcze powiatu, a być może nawet ościennych gmin należących do innych powiatów.

Można postawić tezę, że oznacza to stosunkowo dobrą bazę podatkową zapewniającą zasoby finansowe do realizacji usług społecznych. Po drugie istnienie lokalnego biznesu pozwala na działania międzysektorowe i zwiększa szanse na deinstytucjonalizację usług społecznych na terenie gminy.

By potwierdzić te dane należy przyjrzeć się charakterystyce podmiotów gospodarczych i profilowi gospodarczemu Gminy. Pierwszym wskaźnikiem jest ilość i wielkość podmiotów gospodarczych. Do niniejszego raportu wielkość przedsiębiorstwa określana jest przez stan zatrudnienia. Charakterystykę ilości podmiotów gospodarczych,

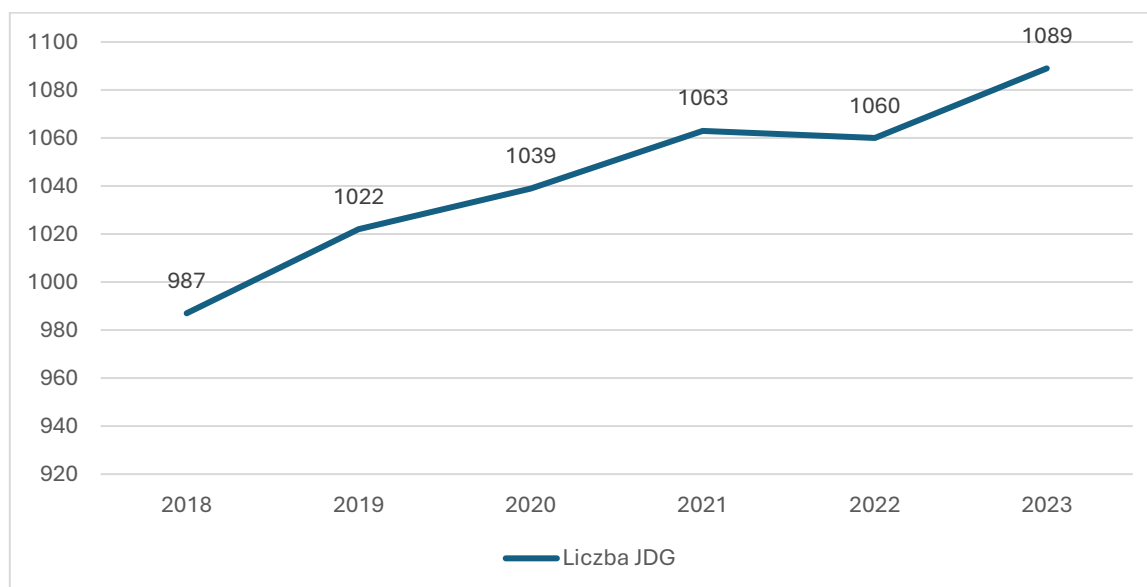
na przestrzeni lat 2018-2023, w Gminie Sępólno Krajeńskie przedstawia poniższa tabela (Tab.6).

Tabela 6. Ilość podmiotów gospodarczych w Gminie Sępólno Krajeńskie, pod względem wielkości zatrudnienia, w latach 2018-2023

Rok	Wielkość zatrudnienia					SUMA
	0-9	10-49	50-249	250-999	1000+	
2018	1 261	50	10	0	0	1 321
2019	1 309	50	11	0	0	1 370
2020	1 328	51	11	0	0	1 390
2021	1 362	51	11	0	0	1 424
2022	1 380	50	11	0	0	1 441
2023	1 424	51	10	1	0	1 486

Źródło: opracowanie własne, GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres 5. Liczba JDG w Sępólnie Krajeńskim w latach 2018-2023

Źródło: bank danych lokalnych

Kolejnym wskaźnikiem jest ilość osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą. Część, pewnie większa, została ujęta we wcześniejszym rejestrze jako przedsiębiorstwa zatrudniające od 0 do 9 pracowników. Przy czym należy mieć na uwadze fakt, że osoby te mogą być osobami samozatrudnionymi jak również mogą zatrudniać swoich pracowników, działalność gospodarcza może stanowić ich głównie, jak również dodatkowe źródło dochodów. Dane GUS – zbierane na podstawie PKD – wskazują, że liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w Sępólnie Krajeńskim na przestrzeni lat 2018-2023 wzrasta. Obrazuje to powyższy wykres (Wyk. 5)

Dane jednoznacznie wskazują, że gospodarka Sępólna Krajeńskiego opiera się na mikro, małym i średnim biznesie. Oznacza to dużą podatność na kryzysy i recesje

gospodarcze, łatwość w zamykaniu działalności i przenoszenia jej gdzie indziej. Sytuacja taka wpływa na niską konkurencyjność na rynku pracy i niższe płace. Fakt, że gmina Sępólno Krajeńskie stanowi centrum gospodarcze powiatu, nie wynika z wysokiego poziomu rozwoju samej gminy, a z niższego poziomu rozwoju innych gmin. Należy wziąć to pod uwagę planując usługi publiczne, ale również określając zasoby potrzebne do ich realizacji.

2.4. Przestępczość i wybrane dysfunkcje społeczne

Określanie skali, formy oraz częstotliwości przestępczości i dysfunkcji społecznej na terenie wybranej gminy jest problematyczne. Wynika to z tego, że komendy policji przeważnie tworzone są w miastach powiatowych, a swoją jurysdykcją obejmują właśnie terytorium powiatu, a nie gminy. Dlatego też raportowanie o wykroczeniach i przestępstwach przedstawiane jest w skali powiatu. W kryminologii jest możliwe szacowanie ilości przestępstw poprzez wzięcie pod uwagę populacji i średniej ilości danych przestępstw na 1000 mieszkańców powiatu, jednak autorzy niniejszego raportu nie są przekonani do tej metody. W celu określenia skali zjawisk dysfunkcyjnych zarówno o charakterze przestępczym autorzy skorzystali z statystyk Komendy Powiatowej Policji w Sępólnie Krajeńskiej oraz Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskiej.

Na wyjaśnienie zasługują dwie kwestie. Autorzy raportu nie zrównują zjawiska deficytów życiowych z zachowaniami przestępczymi. Łączna analiza statystyk kryminalnych i dotyczących przyczyn objęcia pomocą społeczną wynika z tego, że oba te zjawiska wynikają z problemów społecznych determinowanych podobnymi czynnikami. Jednak autorzy mają świadomość różnych metod pracy, odmienności specyfiki tych zjawisk.

Po drugie: celem tego podrozdziału nie jest analiza kryminalistyczna, kryminologiczna czy socjalna, a określenie skali zachowań dysfunkcyjnych, ich ewentualnych przyczyn i skutków. Dlatego analizie poddane zostają wybrane wskaźniki a nie pełna statystyka.

Na wstępie należy przeanalizować przyczyny obejmowania mieszkańców gminy pomocą społeczną. Po pierwsze pozwala to na określenie pewnego trendu,

określenie w jakich obszarach osoby obejmowane pomocą sobie nie radzą, po drugie pozwala wstępnie określić skuteczność tej pomocy.

Tabela 7. Powody objęcia pomocą społeczną w gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2019-2023

Powody objęcia pom. społ.	j/m	2019	2020	2021	2022	2023	dynamika 2019/2023
Ubóstwo	Rodz.	163	156	144	161	141	13,5
	Os.	365	331	296	321	305	16,43
Sieroctwo	Rodz.	3	2	0	1	0	100
	Os.	5	2	0	3	0	100
Bezdomność	Rodz.	10	14	17	13	14	40
	Os.	10	14	25	14	14	40
Ochrona macierzyństwa	Rodz.	30	28	35	31	13	56,66
	Os.	156	137	177	155	66	57,69
Bezrobocie	Rodz.	193	192	223	224	190	1,54
	Os.	528	528	610	560	499	5,49
Niepełnosprawność	Rodz.	198	200	214	224	225	13,63
	Os.	446	424	445	459	433	2,91
Długotrwała choroba	Rodz.	274	249	296	311	285	4,01
	Os.	580	515	606	620	548	5,51
Bezradność op-wych.	Rodz.	43	50	54	51	36	16,27
	Os.	150	178	194	163	138	8
Przemoc domowa	Rodz.	10	b/d*	5	7	4	60
	Os.	36	b/d*	20	25	15	58,33
Alkoholizm	Rodz.	57	57	70	62	42	26,31
	Os.	98	109	113	103	59	39,79
Narkomania	Rodz.	2	3	5	1	3	50
	Os.	4	6	6	1	3	25
Dostosowanie pospenitencjarne	Rodz.	4	8	7	4	4	bz.
	Os.	4	9	9	16	4	bz.

* b/d – błędne dane, w sprawozdaniu z działalności OPS zapisano pomoc dla 63 rodzin i 36 osób
 Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności OPS za lata 2019-2023

Z danych wynika, że działalność jednostki pomocy społecznej – obecnie CUS – w Sępólnie Krajeńskim charakteryzuje duża skuteczność działania. W przypadku większości zjawisk dochodzi do zmniejszenia odsetka osób objętych pomocą z przyczyny najbardziej kluczowych kwestii. Wzrosty są zauważalne w dziedzinach niewielkiej sprawczości oraz w kwestiach incydentalnych. Odnotowane są czasowe wzrosty zjawisk niepożądanych jak np. bezradność

opiekuńczo-wychowawcza czy alkoholizm jednak nie są one duże, co więcej mogą wynikać z lepszego diagnozowania sytuacji rodzinnych osób objętych pomocą.

Dane pozwalają również stwierdzić, że pomoc społeczna relatywnie rzadko udzielana jest z powodów związanych z przestępczością czy zachowaniem dewiacyjnym takimi jak narkomania, alkoholizm czy przemoc domowa. Może to oznaczać niski poziom takich zachowań w społeczeństwie. Dla potwierdzenia tej tezy konieczna jest analiza wybranych statystyk policji.

Tabela 8. Częstotliwość wybranych przestępstw z wykorzystaniem przemocy w latach 2019-2023

Przestępstwo	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	SUMA
Znęcanie się nad rodziną	19	22	13	25	27	106
Ciężki uszczerbek na zdrowiu	0	0	0	0	0	0
Lekki uszczerbek na zdrowiu	4	7	6	3	2	22
Groźby karalne	12	10	7	9	12	50
Zgwałcenie	1	6	2	1	2	12
Pobicie ze skut. śmiertelnym	0	0	0	0	0	0
Morderstwo	1	0	0	0	0	1

Źródło: statystyka KPP w Sępólnie Krajeńskim

Z danych wynika, że spośród przestępstw charakterystycznych w związku z użyciem przemocy najczęstszym jest znęcanie się nad rodziną. Stosunkowo często dochodzi również do gróźb karalnych. Pozostałe przestępstwa są raczej incydentalne. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w tabeli przedstawiono wyłącznie czyny ujawnione przez policję. Kolejna tabela przedstawia ilość interwencji policji w powiecie sępoleńskim, gminie Sępólno Krajeńskie z dodatkowym wyróżnieniem interwencji domowych i liczbą wszczętych procedur niebieskich kart (Tab. 9)

Tabela 9. Ilość interwencji policyjnych, w tym interwencji domowych, w powiecie sępoleńskim i gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2019-2023

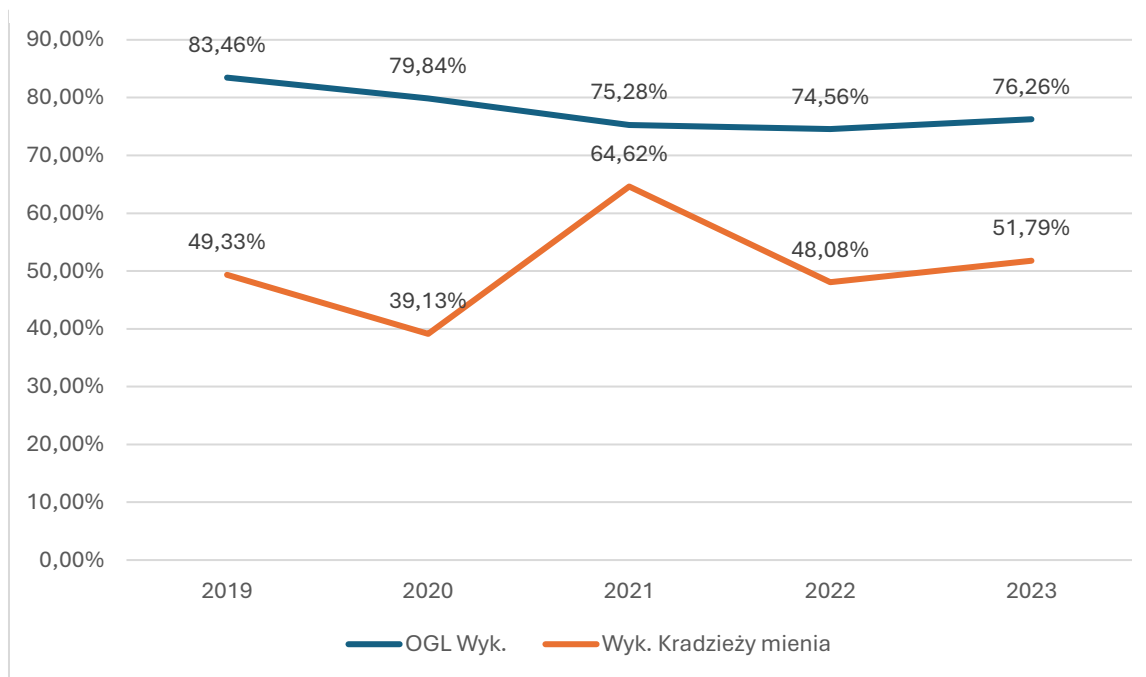
ROK	Powiat Sępoleński			Gmina Sępólno Krajeńskie			Stosunek interwencji powiat/gmina
	Interwencje	Domowe	NK	Interwencje	Domowe	NK	
2019	4100	640	97	1983	269	46	48,36
2020	3948	755	110	1807	91	58	45,77
2021	3865	558	79	1743	222	34	45,09
2022	4029	587	103	1698	207	47	42,14
2023	3803	503	73	1589	191	28	41,78

Źródło: KPP w Sępólnie Krajeńskiej, Informacje o stanie bezpieczeństwa na terenie powiatu sępoleńskiego za lata 2019-2023

Z danych wynika kilka wniosków. Najważniejszy z nich jest taki, że ilość interwencji policji w Gminie Sępólno Krajeńskie stale spada. Jednak nie jest to tendencja powiatowa, co oznacza, że również udział tych interwencji w ogólnej liczbie interwencji w powiecie jest coraz mniejszy. Może to oznaczać wzrost skuteczności działalności profilaktycznej, ale również poprawę ogólnej jakości życia mieszkańców gminy.

Ważnym elementem świadczącym o poczuciu bezpieczeństwa na danym terenie jest zaufanie do policji, które często wynika z jej skuteczności. Kolejny wykres (nr 6) przedstawia skuteczność policji w wykrywalności przestępstw o charakterze kryminalnym i kradzieży mienia w okresie 2019-2023. Od początku badanego okresu wykrywalność ogólna spadła o 7,2 pp. Mniej więcej od 2021 roku policja wykrywa jedynie ¼ sprawców. Jest to średni wynik, biorąc pod uwagę ogólnopolskie statystyki. **Może on również wzbudzać niezadowolenie mieszkańców i rzucać negatywnie na wizerunek policji.** W zakresie wykrywalności kradzieży mienia sępoleńska policja jest nierówna. W badanym okresie wahała się ona od słabego wyniku – 39,13% wykrywalności to stosunkowo dobrego 64,62% - by znowu spaść do poziomu 51,79%

Wykres 6. Ogólna wykrywalność przestępstw oraz wykrywalność kradzieży mienia przez KPP w Sępólnie Krajeńskim w latach 2019-2023

Źródło: KPP w Sępólnie Krajeńskim, Informacje o stanie bezpieczeństwa na terenie powiatu sępoleńskiego za lata 2019-2023

O skłonności społeczeństwa do zachowań ryzykownych mogą świadczyć również postawy wobec nadużywania alkoholu czy stosowania nielegalnych substancji psychoaktywnych. Przy analizie przyczyn obejmowania pomocą społeczną ujawniono, że problem narkotykowy jest incydentalny – jednak utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Z kolei problem alkoholizmu jest widoczny, jednak ulega zmniejszeniu. Warto jednak spróbować określić do czego prowadzi nadużywanie alkoholu i jaka jest skala przestępczości narkotykowej.

W latach 2019-2023 na terenie całego powiatu policja rozpoczęła w sumie 209 postępowań dotyczących przestępczości narkotykowej. Średnia roczna wynosi: 41,8. W okresie 2019-2022 zatrzymano „do wytrzeźwienia” 230 mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie. Spada natomiast, w całym badanym okresie, wskaźnik zatrzymań nietrzeźwych kierowców:

- 2019 r.: 113 zatrzymań
- 2020 r.: 69 zatrzymań
- 2021 r.: 60 zatrzymań
- 2022 r.: 68 zatrzymań
- 2023 r.: 39 zatrzymań

Z przeprowadzonej analizy wynika, że przestępczość i zachowania dewiacyjne związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych oraz alkoholu nie stanowią istotnego problemu społeczności lokalnej. Profilaktyka w tym zakresie nie musi być jednym z priorytetów realizacji usług społecznych. Nie oznacza to jednak, że działań profilaktycznych nie należy podejmować, ponieważ negatywne zjawiska nadal mają miejsce.

3. Wyniki i interpretacja badań ilościowych

3.1. Charakterystyka badanych grup

3.1.1. Mieszkańcy Gminy Sępólno Krajeńskie

Pierwszą grupę objętą badaniem stanowili mieszkańcy Gminy Sępólno Krajeńskie. Kwestionariusz ankietowy został udostępniony na stronach internetowych Urzędu Miejskiego w Sępólnie Krajeńskim oraz Centrum Usług Społecznych. O pomoc w dystrybucji ankiet zostały poproszone również szkoły podstawowe będące jednostkami organizacyjnymi Gminy. Dostęp do ankiet był swobodny, a okres badania wyniósł 14 dni. Odpowiedzi udzielone po 20 maja nie były uwzględniane przez autorów.

W badaniu mieszkańców wzięło udział 165 respondentów. W związku z tym grupa badana nie jest reprezentatywna dla populacji Sępólna Krajeńskiego. Niemniej jednak nie unieważnia to wyników badań. Nadal są one istotnym narzędziem diagnostycznym. Brak reprezentatywności oznacza jedynie, że uzyskanych wyników nie można ekstrapolować na całą populację Gminy Sępólno Krajeńskie.

Respondenci biorący udział w badaniu zostali scharakteryzowani pod względem szeregu cech demograficznych, takich jak: płeć, wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania i ocena – subiektywna – sytuacji finansowej rodziny respondenta.

Pod względem płci w badaniu dominowały kobiety. Stanowiły 76,4% respondentów. Mężczyźni – 21,8%, a 1,8% badanych nie chciało udzielać odpowiedzi. W związku z tym grupa badana jest obciążona pod względem struktury płci. Należy o tym pamiętać interpretując uzyskane wyniki. Duża dominacja kobiet może wynikać z kilku czynników. Po pierwsze kwestionariusz był rozpowszechniany m.in. poprzez szkoły. W większości polskich rodzin zajmowanie się sprawami edukacji dziecka jest zajęciem kobiet. W związku z tym korespondencja trafiła najprawdopodobniej do nich. Ankieta dotyczyła również spraw społecznych – zawody takie jak urzędnicy samorządowi, pedagodzy, pracownicy socjalni, pracownicy ochrony zdrowia (pielęgniarki, sanitariuszki) to zawody sfeminizowane. W związku z tym kobiety mogły odczuwać większe zainteresowanie materiałem badania niż mężczyźni.

Tabela 10. Struktura płci respondentów w grupie mieszkańców

	Kobieta	Mężczyzna	Inna	Brak odp.
N	126	36	0	3
%	76,4	21,8	0	1,8

Źródło: opracowanie własne

Kolejną kategorią był wiek respondentów. Największą grupę – 30,9% stanowiły osoby w wieku pomiędzy 35 a 44 rokiem życia, następnie 23,9% w wieku pomiędzy 25 a 34 lata. Grupa respondentów w wieku 45-54 lata to 17,6% badanych. Młodzi w wieku pomiędzy 18, a 24 r.ż. stanowili 10,3% respondentów. W badaniu wzięli jeszcze udział mieszkańcy w następujących kategoriach wiekowych: 55-64 lata – 7,3%, 65 i więcej – 6,7%, mniej niż 18 – 1,8% i tyle samo respondentów nie chciało w ogóle udzielić odpowiedzi. W związku z stosunkowo dużą różnorodnością grup wiekowych, nie można mówić o obciążeniu grupy w tym zakresie.

Tabela 11. Struktura wieku respondentów w grupie mieszkańców

	do 18	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	b/o
N	3	17	39	51	29	12	11	3
%	1,8	10,3	23,9	30,9	17,6	7,3	6,7	1,8

Źródło: badania własne

Wykształcenie respondentów stanowiło kolejną, trzecią kategorię charakteryzującą grupę respondentów. W grupie zdecydowanie przeważają osoby z wyższym wykształceniem stanowiąc aż 43% badanych, 28,5% to osoby ze średnim wykształceniem, następnie 12,1% respondentów legitymizuje się wykształceniem zawodowym, 10,9% policealnym, 3,6% podstawowym a 1,8% badanych nie chciało udzielać odpowiedzi.

Tabela 12. Struktura wykształcenia respondentów w grupie mieszkańców

Poziom wykształcenia	N	%
Brak	0	0
Podstawowe/gimnazjalne	6	3,6
Zawodowe	20	12,1
Średnie	47	28,5
Policealne	18	10,9
Wyższe	71	43
Brak odpowiedzi	3	1,8

Źródło: badania własne

W tym miejscu konieczne jest kilka wyjaśnień. Otóż w badanej grupie 3,6% badanych ma wykształcenie podstawowe przy czym 1,8% badanych ma mniej niż 18 lat, a w grupie pomiędzy 18 a 24 rokiem życia znajduje się 10,3% respondentów. W związku z tym niski poziom wykształcenia we wspomnianej grupie najprawdopodobniej wynika z młodego wieku i braku możliwości uzyskania wyższego poziomu wykształcenia.

Zastanawiające może być 1,8% osób, które nie chcą udzielać odpowiedzi. Z natury rzeczy osoby dobrze wykształcone nie obawiają się deklarować wysokiego wykształcenia. Może to oznaczać, że te 1,8% to osoby nisko, albo wcale, nie wykształcone. Jednak ich odsetek jest na tyle niski, że można tę grupę pominąć przy wnioskowaniu dotyczącym potrzeb społecznych.

Wysoki odsetek osób z wyższym wykształceniem, a następnie ze średnim jest naturalny przy badaniach ilościowych o dobrowolnym uczestnictwie respondentów bez metodologicznego odzwierciedlania warstw społecznych. Osoby lepiej wykształcone w większym stopniu interesują się tematami społeczności lokalnej. Jednak należy wziąć pod uwagę, że często nie są to osoby wykluczone, bądź zagrożone wykluczeniem (społecznym, ekonomicznym, kulturowym) co może wpływać na wyniki diagnozy potrzeb społecznych. Diagnozę tę należy korygować w zakresie uwzględnienia gorzej wykształconych i mniej zaradnych warstw społeczeństwa.

Istotną cechą demograficzną w diagnozie potrzeb i potencjału usług społecznych jest miejsce zamieszkania respondentów. Mieszkańcy miasta – stolicy Gminy mają inny dostęp do określonych usług niż mieszkańcy sołectw (wisi). W badaniu wzięło udział 58% respondentów zamieszkujących miasto, i 41,2% wieś. 0,6% - czyli 1 badany – nie chciał udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 13. Struktura respondentów w grupie mieszkańców pod względem miejsca zamieszkania

	Miasto	Wieś	b/o
N	96	68	1
%	58	41,2	0,6

Źródło: badania własne

Następna zmienna, dotycząca oceny finansowej sytuacji rodzinnej, jest ważna ponieważ zasoby ekonomiczne są jednym – nie jedynym! – czynnikiem decydującym

o dostępie członków tej rodziny do różnorodnych usług społecznych i komercyjnych. W tym miejscu należy jednak przypomnieć, że badana grup jest obciążona pod względem wykształcenia – co oznacza, że pozytywne oceny sytuacji ekonomicznej, nie muszą odzwierciedlać sytuacji całej populacji Gminy Sępólno Krajeńskie.

Wśród respondentów dominowali ci, którzy oceniają swoją sytuację finansową jako raczej dobrą – stanowili prawie połowę badanych – 49,1%. Następnie 28,5% uznało ją za średnią – ani dobrą, ani złą. 10,9% uważa, że sytuacja finansowa ich rodziny jest zdecydowanie dobra. Po przeciwnej stronie jest 3% badanych, oceniających swoją sytuację jako raczej złą i 1,2% twierdzący, że ich sytuacja jest zdecydowanie zła. Jednocześnie 4,2% nie potrafi ocenić swojej sytuacji, a kolejne 3% nie chce udzielać odpowiedzi. Oznacza to, że w toku badania nie da się określić sytuacji ekonomicznej ponad 7% badanych.

Tabela 14. Struktura respondentów w grupie mieszkańców pod względem oceny sytuacji finansowej rodziny

Ocena sytuacji finansowej rodziny	N	%
Zdecydowanie dobra	18	10,9
Raczej dobra	81	49,1
Trudno powiedzieć	7	4,2
Ani dobra ani zła	47	28,5
Raczej zła	5	3
Zdecydowanie zła	2	1,2
Brak odpowiedzi	5	3

Źródło: badania własne

Na podstawie samych badań można wnioskować, że większość mieszkańców – 60% jest zadowolonych ze swojej sytuacji finansowej. Oceny „trudno powiedzieć” nie zalicza się do oceny pozytywnej ponieważ przedstawia ona wątpliwości oceniającego.

3.1.2. Pracownicy systemu polityki społecznej w Gminie Sępólno Krajeńskie

Kolejną grupę badanych stanowili pracownicy szeroko rozumianego systemu polityki społecznej – zgodnie z definicją i rozumieniem przedstawionym w rozdziale 1. Są to osoby, które z racji wykonywanej pracy mają – bądź powinny – mieć większą wiedzę na temat rzeczywistego funkcjonowania usług społecznych na terenie Gminy

Sępólno Krajeńskie oraz z osobami, które albo tych usług wymagają bądź już z nich korzystają.

Pracownicy systemu polityki społecznej zostali scharakteryzowani przez sześć zmiennych: płeć, wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania oraz to w jakiej instytucji pracują i jak długo pracują w instytucjach odpowiedzialnych za realizację polityki społecznej.

Udział w badaniu był dobrowolny. W badaniu wzięło udział w sumie 76 osób. Dostęp do kwestionariusza ankietowego przesyłany był, do instytucji objętych badaniem, drogą elektroniczną przez autorów badań oraz CUS w Sępólnie Krajeńskim.

Podobnie jak w przypadku grupy mieszkańców pierwszą kategorią była płeć respondentów. W badaniu wzięło udział 92,1% kobiet i 7,9% mężczyzn. Widoczne obciążenie nie jest niczym nieodpowiednim. Zawody związane z polityką społeczną: urzędnicy, nauczyciele (zwłaszcza wczesnoszkolni), pracownicy socjalni itp., pielęgniarki to w przeważającym odsetku kobiety. Na przykład wśród nauczycieli wczesnoszkolnych stanowią 99% zatrudnionych, a w 2014 r. – zgodnie z danymi Związku Miast Polskich – kobiety stanowiły 70% pracowników szeroko rozumianego sektora samorządowego w Polsce.

Tabela 15. Struktura płci respondentów w grupie pracowników sektora polityki społecznej

	Kobieta	Mężczyzna	Inna	b/o
N	92,1	7,9	0	0
%	70	6	0	0

Źródło: badania własne

Pracowników sektora polityki społecznej scharakteryzowano również pod względem wieku. Największą grupę wśród badanych stanowiły osoby w wieku pomiędzy 35-44 lata: 28,9%, niewiele mniej bo 26,3% to osoby w grupie wiekowej pomiędzy 45 a 54 rokiem życia. 21,1% to pracownicy w wieku pomiędzy 55 a 64 rokiem życia, 18,4% pomiędzy 25 a 34 rokiem życia, a najmniejsza grupę – 5,3% wszystkich badanych – stanowiły osoby pomiędzy 18 a 24 rokiem życia.

Tabela 16. Struktura wieku respondentów w grupie pracowników sektora polityki społecznej

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	b/o
N	4	14	51	22	16	0	0
%	5,3	18,4	30,9	28,9	21,1	0	0

Źródło: badania własne

Zanim zostanie przedstawiona struktura wykształcenia należy wspomnieć, że badana grupa to pracownicy, od których przeważnie wymagany jest konkretny, minimalny poziom wykształcenia. W związku z tym obciążenie, które wynika z badań jest nie tylko normalne, ale wręcz pożądane. Otóż 81,6% badanych to osoby z wyższym wykształceniem, 13,2% ze średnim, a 5,3% z policealnym. Struktura pozwala już na wstępne wnioskowanie o wysokich kwalifikacjach zawodowych osób zaangażowanych w proces realizacji polityki społecznej w Gminie Sępólno Krajeńskie.

Tabela 17. Struktura wykształcenia respondentów w grupie pracowników sektora polityki społecznej

	Średnie	Policealne	Wyższe	Pozostałe
N	10	4	62	0
%	13,2	5,3	81,6	0

Źródło: badanie własne

Pod względem zamieszkania respondentów z grupy pracowników sektora realizującego politykę społeczną 65,8% z nich zamieszkuje w mieście, a pozostałe 34,2% na wsi.

Tabela 18. Struktura respondentów w grupie pracowników sektora pol. społ. pod względem miejsca zamieszkania

	Miasto	Wieś	b/o
N	50	26	0
%	65,8	34,2	0

Źródło: badania własne

Jak wspomniano, respondentów zapytano również o to w jakiej – aktualnie – instytucji są aktualnie zatrudnieni. W badanej grupie dominują pracownicy szkół podstawowych – 36,8% badanych, niewiele mniejszy jest odsetek pracowników Centrum Usług Społecznych – 35,5% respondentów. Oznacza to, że te dwie grupy zawodowe odpowiadają za 72,3% wszystkich odpowiedzi. 14,5% badanych to pracownicy Urzędu Miejskiego. Pozostałe 13,2% to pracownicy instytucji kultury, ochrony zdrowia i instytucji powiatowych.

Tabela 19. Instytucje zatrudniające respondentów w grupie pracowników sektora polityki społecznej.

Miejsce pracy	N	%
Szkoła	28	36,8
Raczej dobra	27	35,5
Urząd Miejski	11	14,5
Instytucja kultury	4	5,3
Instytucja och. zdrowia	4	5,3
Starostwo	1	1,3
PCPR	1	1,3

Źródło: badanie własne

Ostatnim elementem charakteryzującym tę grupę badaną jest staż pracy respondentów. Przy czym pytanie dotyczy stażu pracy w instytucjach polityki społecznej, a nie tylko w aktualnym miejscu pracy.

Prawie 1/3 respondentów – 30,3% - to osoby ze stażem pracy powyżej 20 lat. Następnie 21,1% ma krótki staż pracy: pomiędzy 5 a 10 lat. Taką samą grupę – 18,4% respondentów – stanowią osoby pracujące mniej niż 5 lat i osoby pracujące 16-20 lat. Osoby ze średnim stażem pracy, wynoszącym od 11 do 15 lat stanowią 11,8% badanych.

Tabela 20. Struktura respondentów w grupie pracowników sektora polityki .społecznej pod względem stażu pracy

Staż pracy w pol. społ.	N	%
mniej niż 5 lat	14	18,4
5-10 lat	16	21,1
11-15 lat	9	11,8
16-20 lat	14	18,4
21 i więcej lat	23	30,3

Źródło: badania własne

Wyniki badań w tym zakresie są ważne w dłuższej perspektywie. Otóż istnieje dziura pokoleniowa pomiędzy pracownikami z stosunkowo krótkim stażem pracy, a pracownikami z większym stażem pracy. Prawie połowa pracowników – 48,7% - to osoby z długim stażem pracy. W przyszłości może oznacza to braki kadrowe do realizacji usług społecznych wysokiej jakości na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie.

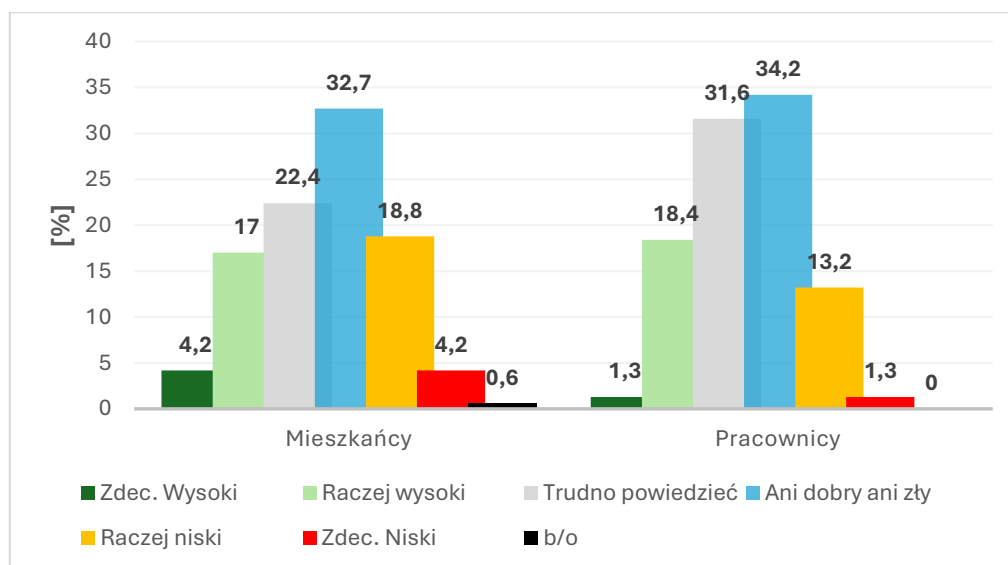
3.2. Ocena jakości usług społecznych, jakości życia i potrzeb społecznych - wyniki i ich porównanie w obu grupach

Wyniki badań dotyczących diagnozy potrzeb społecznych i ocenę kapitału jaki jest w tym zakresie w Gminie Sępólno Krajeńskie przedstawiono w sposób porównawczy. Te same pytania otrzymali mieszkańcy gminy oraz pracownicy sektora polityki społecznej. Praktyka pokazuje, że badania ilościowe ogółu populacji często odzwierciedlają nie stan faktyczny, a przekonanie i odczucia na jego temat, które nie potwierdzają się w badaniach w grupie specjalistów w danej dziedzinie. Ewentualne różnice w ocenach obu grup muszą być brane pod uwagę przy wnioskowaniu i tworzeniu rekomendacji.

3.2.1. Ogólne oceny poszczególnych kategorii polityki społecznej

Ocena ogólnego poziomu życia w gminie

Wykres 7.: Ocena ogólnego poziomu życia w gminie

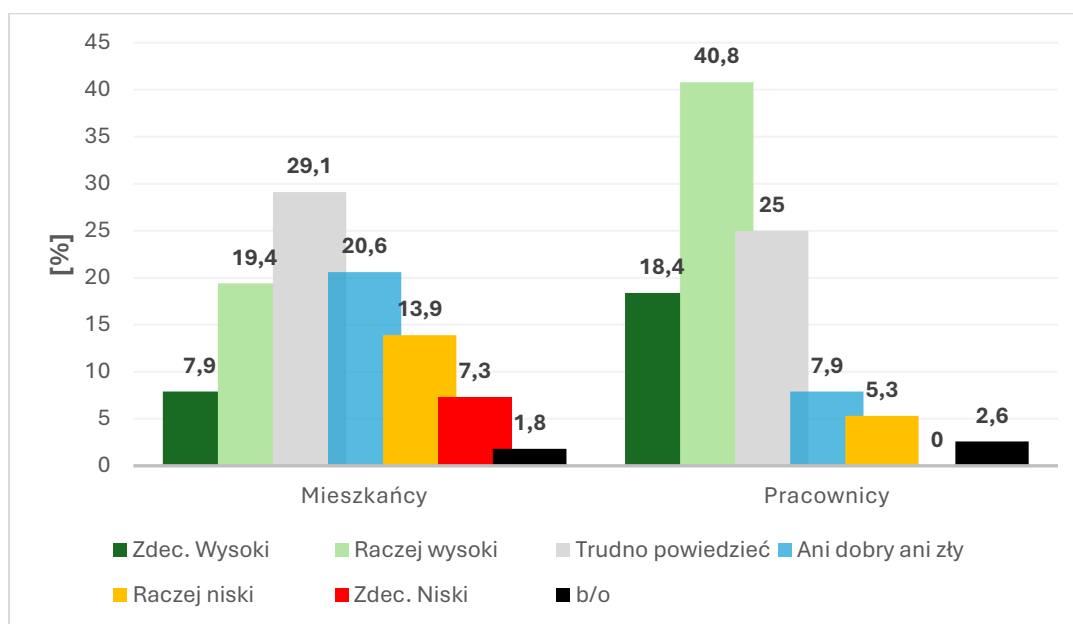

Źródło: badania własne

Krzywa wykresu w obu grupach jest podobna. Zarówno mieszkańcy, jak i pracownicy sektora polityki społecznej określają jakość życia jako średnią. Zauważalne jest przy tym to, że pracownicy systemu rządziej niż mieszkańcy wyrażają skrajne oceny w tej kwestii. Wartość dominanty w obu grupach wynosi 3.

Ocena poziomu pomocy społecznej

Wykres 8. Ocena poziomu pomocy społecznej

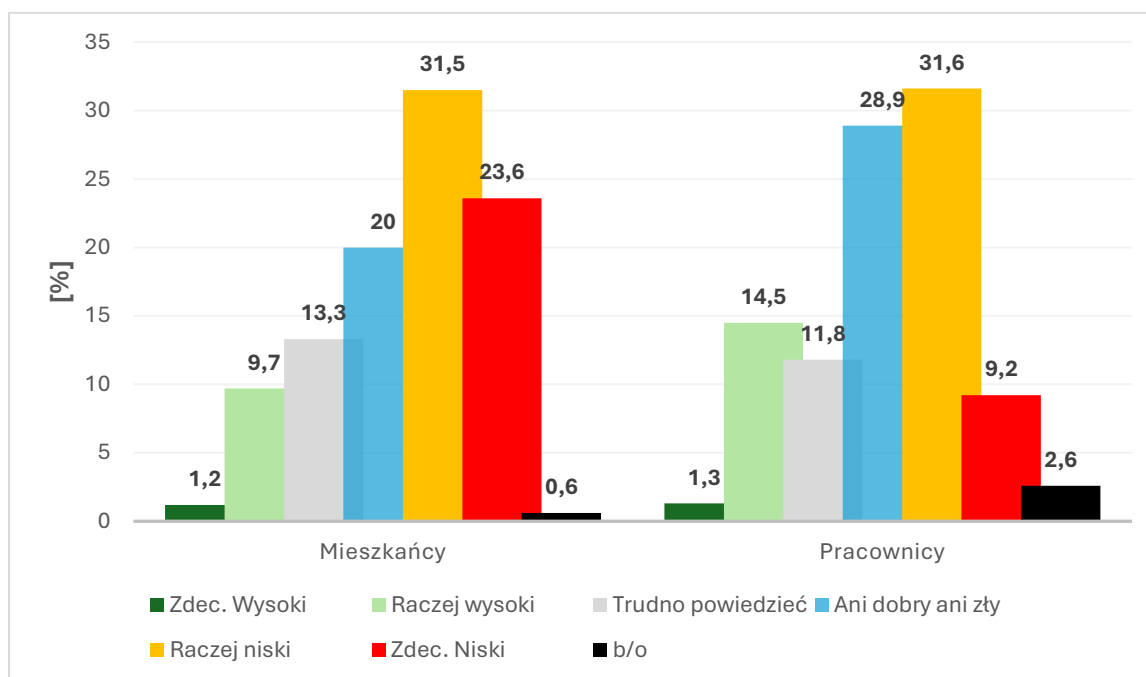

Źródło: badania własne

W przypadku pomocy społecznej zauważalne są wyraźne różnice pomiędzy badanymi grupami. W grupie mieszkańców dominantą jest wartość – 3 – czyli średnia ocena jakości pomocy społecznej. Jednak suma ocen pozytywnych wynosi 27,3 pp. a negatywnych 21,2 pp. obie te wartości są wyższe niż dominanta, jednak wyraźna przewaga jest po stronie tendencji pozytywnej. Z kolei wśród pracowników sektora polityki społecznej zdecydowanie dominuje wartość – 4, a tendencja pozytywnej oceny jest wyraźnie wyższa niż innych ocen i wynosi 59,2 pp. Oznacza to, że pomoc społeczna w gminie stoi na stosunkowo wysokim poziomie.

Ocena poziomu ochrony zdrowia

Poziom ochrony zdrowia w obu grupach został oceniony jako raczej niski. W obu przypadkach dominanta wynosi więc 2. Jednocześnie w obu przypadkach tendencja oceny jest zdecydowanie negatywna. W grupie mieszkańców oceny negatywne wynoszą w sumie 55,1 pp. a w grupie pracowników sektora polityki społecznej 40,8 pp. **Wyniki jednoznacznie wskazują więc na duże zapotrzebowanie mieszkańców na usługi i świadczenia medyczne. Sam poziom ochrony zdrowia i opieki medycznej oceniany jest jako zły, na pewno niewystarczający na obecnym poziomie.**

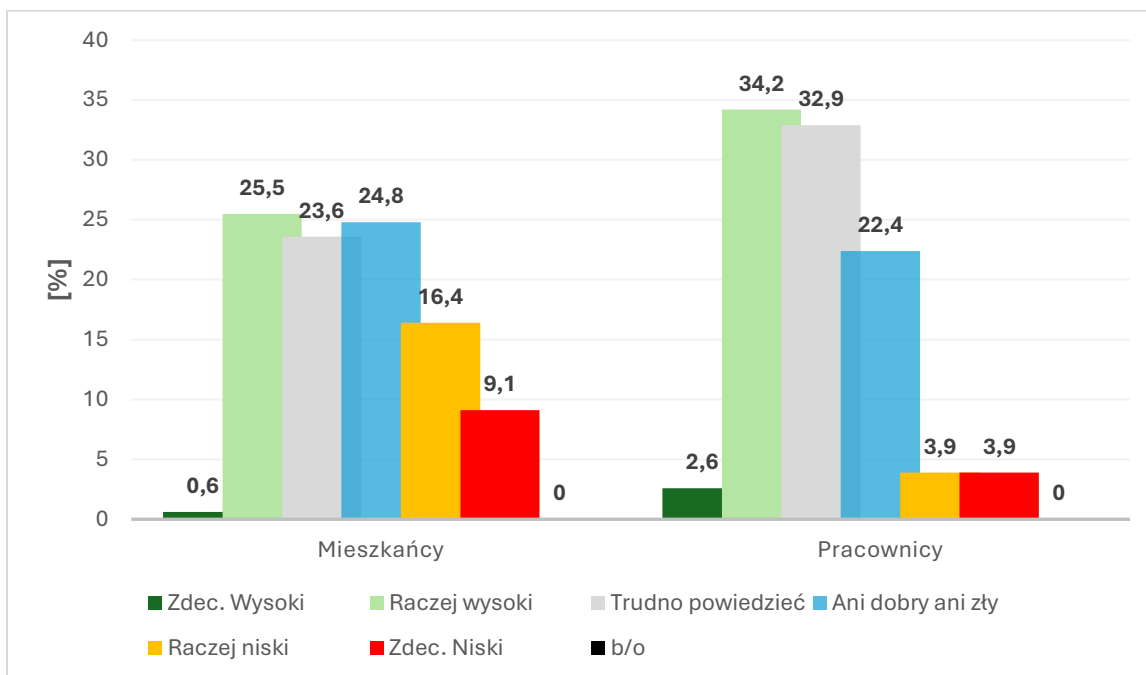

Źródło: badania własne

Ocena poziomu bezpieczeństwa

W przypadku bezpieczeństwa stan rzeczywisty często jest odmienny od stanu odczuwanego. A więc często notowane są różnice pomiędzy poczuciem bezpieczeństwa, a realnymi zagrożeniami. Może to tłumaczyć widoczne różnice pomiędzy ocenami bezpieczeństwa wśród mieszkańców w stosunku do ocen pracowników sektora usług społecznych. Co prawda w obu przypadkach dominanta wynosi 4 jednak jej siła w przypadku pracowników sekt. pol. społ. wynosi 34,2 pp. a mieszkańców tylko 25,5 pp. Co więcej różnica pomiędzy kolejnym wskazaniem pod względem częstotliwości w przypadku mieszkańców wynosi jedynie 0,7 pp. a w przypadku pracowników sekt. pol. społ. – 11,8 pp. W obu przypadkach również tendencja oceny ostatecznie jest pozytywna. Przy czym w przypadku mieszkańców siła ocen pozytywnych wynosi 26,1 pp. centralnych – 24,8 pp. a negatywnych 25,5 pp. – poszczególne różnice są więc bardzo małe.

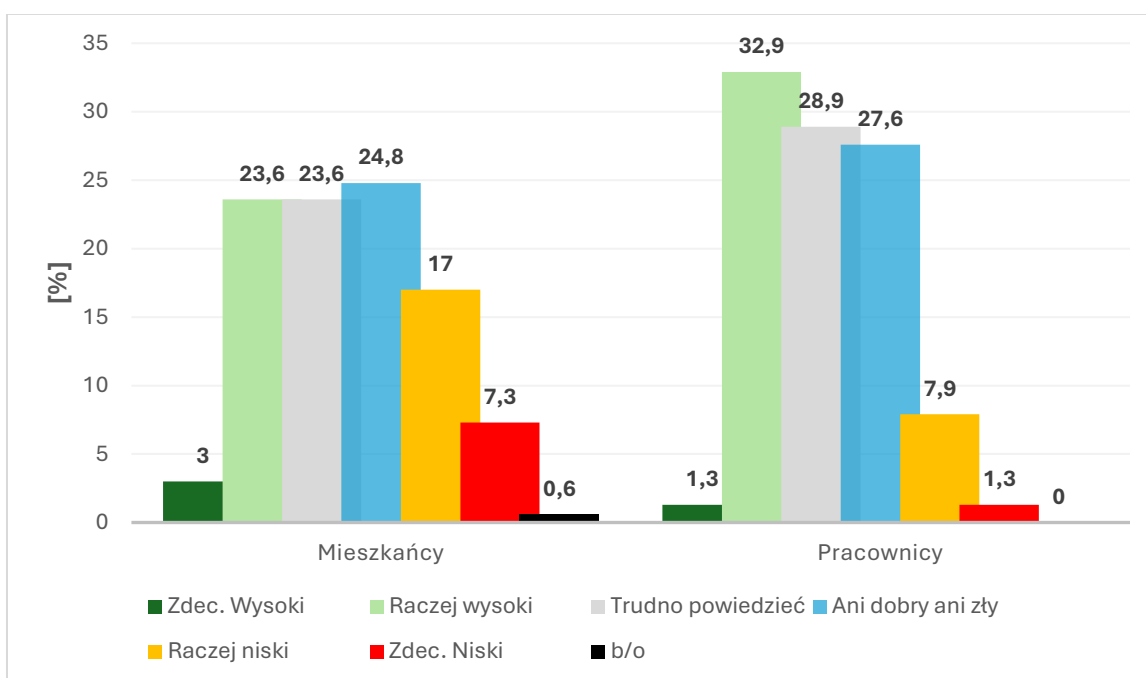
Wykres 10. Ocena poziomu bezpieczeństwa

Źródło: badania własne

Ocena poziomu edukacji

Wykres 11. Ocena poziomu edukacji

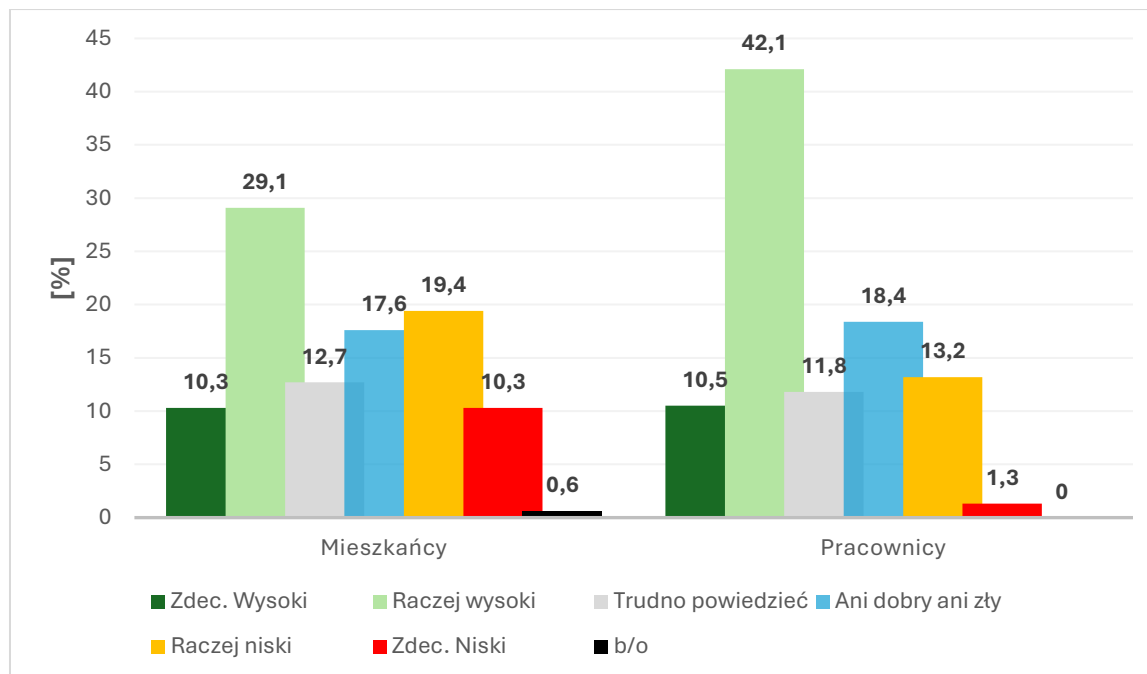
Źródło: badania własne

Poziom edukacji, oceniany jest raczej wysoko. Pozytywne oceny wynoszą 26,6% neutralne 24,8% a negatywne 24,4% - wśród mieszkańców. Wśród respondentów pracujących w sektorze polityki społecznej 34,2% ocenia poziom

edukacji w gminie pozytywnie, neutralnie 27,6% a negatywnie jedynie 9,2%. Różnice te są więc większe niż w grupie mieszkańców, a sam wynik ocen jest podobny.

Ocena poziomu oferty kulturalnej

Wykres 12. Ocena poziomu oferty kulturalnej

Źródło: badania własne

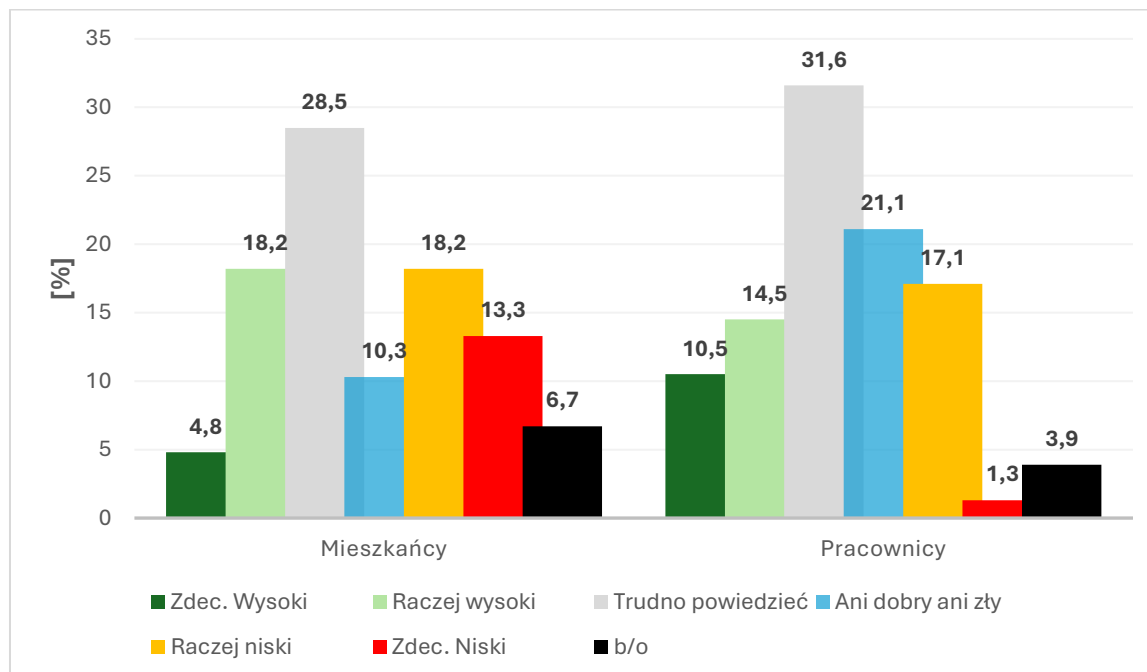
Co do zasady respondenci w obu grupach są zgodni: poziom oferty kulturalnej w gminie jest raczej wysoki. Dominanta wynosi 4 w obu grupach. Wysoka jest również przewaga ocen pozytywnych nad średnimi i negatywnymi. Przy czym mieszkańcy dużo częściej negatywnie oceniają ofertę kulturalną niż pracownicy sektora polityki społecznej. Wśród mieszkańców suma negatywnych ocen jest wyższa niż średnich i wynosi 29,7 pp. w stosunku do 14,5 pp. negatywnych ocen oferty kulturalnej wśród pracowników sekt. pol. społ.

Ocena oferty dla seniorów

Ostatnim ogólnie ocenianym sektorem jest oferta dla seniorów mieszkających w gminie. Wśród mieszkańców dominanta przybiera dwie, przeciwstawne wartości – po 18,2% wskazań – 2 (raczej niski poziom) i 4 (raczej wysoki poziom oferty). Z kolei pracownicy sektora usług społecznych oceniają ją jako średnią – dominanta wynosi 3. Przy czym wśród mieszkańców tendencja oceny jest negatywna – suma ocen negatywnych wynosi 31,5 pp., pozytywnych 23 pp. a neutralnych 10,3 pp. Z kolei

pracownicy sektora polityki społecznej przejawiają tendencje pozytywną do oceny oferty senioralnej.

Wykres 13. Ocena oferty usług społecznych dla seniorów

Źródło: badania własne

Zbiorcze wyniki ocen poszczególnych sektorów polityki społecznej

Tabela 21. Zbiorcze wyniki ocen poszczególnych sektorów polityki społecznej

LP.	Wskaźnik	Dominanta		Tendencja					
		M	Pr	Mieszkańcy			Pracownicy		
				P	C	N	P	C	N
1.	Ocena poziomu życia	3	3		X			X	
2.	Ocena poziomu pomocy społecznej	3	4	X			X		
3.	Ocena poziomu ochrony zdrowia	2	2			X			X
4.	Ocena poziomu bezpieczeństwa	4	4	X			X		
5.	Ocena poziomu edukacji	3	4	X			X		
6.	Ocena poziomu oferty kulturalnej	4	4	X			X		
7.	Ocena oferty dla seniorów	2/4*	3			X	X		
SUMA		3,12	3,42	4	1	2	5	1	1

Legenda: M – mieszkańcy, Pr – Pracownicy, P – pozytywna, C – centralna (neutralna), N-negatywna

*w przypadku tego wskaźnika dominanta ma dwie, równe wartości

Źródło: opracowanie własne

Z odpowiedzi udzielonych na pytania dotyczące oceny realizacji poszczególnych dziedzin polityki społecznej w Gminie Sępólno Krajeńskie wynika, że w obu grupach są one oceniane podobnie. Ogólna ocena usług społecznych

w badanych grupach wynosi 3 – średni poziom jakości. **Największymi wyzwaniem – polami do zmiany – jest polityka w zakresie ochrony zdrowia oraz polityki senioralnej.** W zakresie bezpieczeństwa najprawdopodobniej ważne jest prowadzenie skutecznej polityki informacyjnej gdyż prawdopodobne jest wspomniane zjawisko: dysonansu pomiędzy rzeczywistym stanem bezpieczeństwa a poczuciem bezpieczeństwa przez mieszkańców.

Największe problemy gminy w ocenie uczestników badania

Badani mieszkańcy wskazali te same, ich zdaniem, największe problemy Gminy Sępólno Krajeńskie co pracownicy sektora polityki społecznej. W niektórych przypadkach różni się odsetek tych wskazań, jednak pięć kategorii z największymi wskazaniami w obu grupach jest tych sam.

Tabela 22. Najważniejsze problemy społeczne w gminie Sępólno Krajeńskie w ocenie obu badanych grup

Problem	Mieszkańcy	Pracownicy
Brak specjalistycznych świadczeń medycznych	55,2%	43,4%
Starzenie się społeczeństwa	36,4%	44,7%
Niskie zarobki	38,2%	43,4%
Brak rozrywki	32,7%	32,9%
Dezintegracja społeczna	27,9%	28,9%

Źródło: badania własne

Różnice pomiędzy wynikami są niewielkie i dotyczą w zasadzie tylko 1 i 2 miejsca. Mieszkańcy uważają, że większym problemem jest brak specjalistycznych świadczeń medycznych, a pracownicy sektora polityki społecznej, że jest to starzenie się społeczeństwa. Jednak przesunięcie to jest niewielkie. Wskazane problemy potwierdzają również wyniki ogólnych ocen usług społecznych. Najgorzej oceniane są – ochrona zdrowia i polityka senioralna.

3.2.2. Postawy i opinie respondentów na temat usług społecznych

Respondenci w obu badanych grupach otrzymali 20 takich samych twierdzeń dotyczących różnych usług społecznych – ich zakresu, modelu, oceny realizacji na terenie gminy Sępólno i innych zagadnień związanych z problematyką badań. Twierdzenia pozwalają na opisanie trzech kategorii:

Kategoria 1: Ogólnej oceny rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie i realizowania przez nią/na jej terenie usług społecznych.

Kategoria 2: Profilaktyka i skuteczność przeciwdziałania przestępczości i innym dysfunkcjom społecznym.

Kategoria 3: Skuteczność polityki informacyjnej w zakresie usług społecznych.

Wyniki zostały przedstawione w formie tabelarycznej dla każdej z kategorii z uwzględnieniem obu badanych grup.

Tabela 23. Opinie i postawy respondentów wobec ogólnej oceny rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie i realizowania przez nią/na jej terenie usług społecznych

Twierdzenie	Mieszkańcy [%]					Pracownicy [%]				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. Sępólno Krajeńskie jest miastem, które świetnie się rozwija	18,8	23,6	15,2	32,7	9,7	11,8	18,4	31,6	27,6	10,5
2. Moje dzieci/wnuki po osiągnięciu dorosłości pewnie wyjadą stąd do większego miasta	2,4	7,3	14,5	45,5	30,3	2,6	7,9	18,4	47,4	23,7
3. Obawiam się, że na starość nie będzie miał kto się mną zająć	12,7	23	23,6	29,1	11,5	13,2	30,3	31,6	19,7	5,3
4. Gmina powinna w większym stopniu zapewnić wsparcie psychologiczne dla osób, w tym dzieci, w kryzysie	5,5	3	12,1	32,7	46,7	6,6	3,9	15,8	40,8	32,9
5. Największym problemem w znalezieniu pracy, jest komunikacja z innymi miastami	6,7	8,5	13,9	30,9	40	6,6	11,8	19,7	42,1	19,7
6. Uważam, że gmina powinna organizować więcej imprez kulturalnych	7,3	8,5	19,4	35,2	29,7	2,6	11,8	28,9	34,2	22,4
7. Zadaniem gminy nie jest finansowanie rozrywki innych ludzi	16,4	19,4	38,2	18,2	7,9	5,3	27,6	43,4	18,4	5,3
8. Bardzo dobrze oceniam pracę Centrum Usług Społecznych / Ośrodka Pomocy Społecznej	12,1	10,3	35,8	22,4	19,4	3,9	6,6	22,4	36,8	30,3
9. Gmina wystarczająco wspiera osoby z niepełnosprawnością i ich opiekunów	15,2	14,5	44,2	17	9,1	5,3	13,2	44,7	26,3	10,5
10. Pomoc społeczna powinna ograniczać się do zasiłków dla najbardziej potrzebujących	32,7	17	13,9	17	19,4	30,3	15,8	17,1	15,8	21,1
11. Gmina powinna angażować organizacje pozarządowe do swoich działań	6,1	0,6	20,6	32,1	40,6	1,3	2,6	15,8	43,4	36,8

Legenda: 1-zdecydowanie się nie zgadzam, 2 – raczej się nie zgadzam, 3 – Ani się zgadzam, ani się nie zgadzam, 4 – raczej się zgadzam, 5 – zdecydowanie się zgadzam

Źródło: opracowanie własne

Z danych zebranych w tabeli nr 14, przedstawiających odpowiedzi na pytania odpowiadające 1 kategorii twierdzeń można wyciągnąć następujące wnioski:

- Wśród badanych mieszkańców dominuje przekonanie, że Sępólno raczej dobrze się rozwija. Jednocześnie odsetek ocen negatywnych i pozytywnych jest dokładnie taki sam i wynosi 42,4%. Inaczej oceniają to pracownicy sektora polityki społecznej – wśród nich dominuje pogląd, że poziom rozwoju miasta jest średni. Jednak odsetek ocen negatywnych wynosi 30,2% i jest niższy niż średnich – 31,6% i pozytywnych 38,1%.
- Opinię o rozwoju miasta weryfikuje jednak to, że zdecydowana większość respondentów w obu grupach jest przekonana, że młodzież będzie opuszczała Sępólno. Uważa tak 75,8% mieszkańców i 71,1% pracowników instytucji publicznych. **Oznacza to, że ogromnym wyzwaniem strategicznym stojącym przed władzą samorządową będzie tworzenie takiej oferty usług społecznych, która chociaż częściowo zmniejszy bądź spowolni ten trend migracyjny.**
- W grupie mieszkańców dominuje pogląd, chociaż nie w sposób znaczący, że na starość nie będzie miał się kto nimi zająć. W sumie strach przed samotnością na starość przejawia aż 40,6% badanych mieszkańców. Wśród pracowników sektora polityki społecznej grupa takich osób wynosi 25% badanych.
- **Usługami, na których zdecydowanie powinna skupić się gmina jest organizowanie i świadczenie pomocy psychologicznej i opieki psychiatrycznej.** Wyraźnie widać to w badaniach. Takiego działania oczekuje 79,4% badanych mieszkańców i 73,7% badanych pracowników sektora polityki społecznej.
- W badaniu potwierdza się jedno z założeń, że usługą której niska jakość ogranicza ich rozwój osobisty, a co za tym idzie również rozwój gminy jest komunikacja zbiorowa. Taki pogląd ma 70,9% mieszkańców i 61,8% pracowników instytucji publicznych.
- W obu badanych grupach dominuje pogląd, że gmina powinna organizować więcej imprez kulturalnych. Jednocześnie respondenci w umiarkowany sposób zgadzają się na ich finansowanie z środków publicznych.
- Wśród mieszkańców panuje zróżnicowany pogląd na temat oceny pracy Centrum Usług Społecznych. Pozytywnie ocenia go 41,8% badanych, średnio 35,8% a negatywnie 22,3%. Z kolei 67,1% pracowników sektora publicznego wysoko ocenia pracę CUS. Średnio – 22,4% a negatywnie 10,5%. Różnice mogą wynikać

m.in. z tego, że osoby zajmujące się polityką społeczną lepiej rozumieją jej specyfikę w tym możliwości i ograniczenia Centrów Usług Społecznych.

- W obu badanych grupach wyraźny jest sprzeciw wobec prowadzenia polityki społecznej polegającej jedynie na zabezpieczeniu podstawowych potrzeb bytowych. Oznacza to, że większość populacji będzie akceptować rozszerzenie katalogu usług społecznych.
- W obu badanych grupach jest duże oczekiwanie włączenia do realizacji zadań publicznych organizacji pozarządowych.

Tabela 24. Opinie i postawy respondentów wobec profilaktyki i skuteczności przeciwdziałania przestępczości i innym dysfunkcjom społecznym

Twierdzenie	Mieszkańcy [%]					Pracownicy [%]				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. Ogromnym problemem w naszej gminie jest przemoc domowa	4,8	18,8	58,2	14,5	3,6	3,9	14,5	63,2	9,2	9,2
2. Mało się mówi o problemie przemocy domowej	4,2	8,5	31,5	35,8	20	6,6	26,3	23,7	35,5	7,9
3. Dużym problemem naszej gminy jest nadużywanie alkoholu	2,4	16,4	41,8	27,9	11,5	1,3	14,5	44,7	27,6	11,8
4. Dobrze oceniam pracę policji w naszej gminie	18,8	22,4	28,5	27,3	3	3,9	18,4	42,1	27,6	7,9
5. Młodzież z naszej gminy za dużo korzysta z Internetu	0,6	2,4	19,4	32,7	44,8	0	1,3	14,5	39,5	44,7

Legenda: 1-zdecydowanie się nie zgadzam, 2 – raczej się nie zgadzam, 3 – Ani się zgadzam, ani się nie zgadzam, 4 – raczej się zgadzam, 5 – zdecydowanie się zgadzam

Źródło: opracowanie własne

Z odpowiedzi dotyczących profilaktyki i przeciwdziałania problemom społecznym, związanymi z popularnymi dysfunkcjami można wywnioskować, że;

- W obu grupach badanych problem przemocy domowej nie jest bagatelizowany, jednak ani mieszkańcy ani pracownicy sektora polityki społecznej nie uważają by był to jedno z największych problemów w gminie. Jednocześnie ponad połowa - 55,8% mieszkańców i 43,4% pracowników sektora publicznego uważa, że na temat przeciwdziałania przemocy domowej i tego czym ona jest należy mówić i informować więcej niż dotychczas.
- W obu badanych grupach jest zgoda, co do tego, że nadużywanie alkoholu jest umiarkowanym problemem w gminie Sępólno Krajeńskie.
- Aż 41,2% mieszkańców, źle ocenia pracę policji na terenie gminy, dobrze 30,3%, a średnio – 28,5%. Inaczej ta ocena wygląda w grupie badanych pracowników

instytucji publicznych gdzie dominuje ocena średnia – 42,1% badanych, pozytywne oceny stanowią 35,5% odpowiedzi, a negatywne 22,3%. Nie zmienia to faktu, że policja nie cieszy się zaufaniem mieszkańców i powinna pracować nad swoim wizerunkiem,

- **W obu grupach panuje zdecydowane przekonanie, że problemem społecznym jest nadużywanie przez młodzież, mediów cyfrowych i wynikające z nich zagrożenia. Obok wsparcia psychologicznego to profilaktyka uzależnień behawioralnych i cyberzagrożeń powinna być główną usługą społeczną adresowaną do młodzieży (w tym młodych dorosłych).**

Tabela 25. Opinie i postawy respondentów wobec skuteczność polityki informacyjnej w zakresie usług społecznych

Twierdzenie	Mieszkańcy [%]					Pracownicy [%]				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. Wiem, gdzie uzyskać pomoc w opiece nad osobą starszą bądź osobą z niepełnosprawnością	7,3	19,4	15,2	35,8	22,4	3,9	2,6	11,8	48,7	32,9
2. Często o inicjatywach podejmowanych przez gminę dowiaduję się za późno	8,5	18,8	12,1	33,9	26,7	13,2	30,3	19,7	27,6	9,2
3. Nie wiem, gdzie szukać pomocy, gdyby okazało się, że ktoś z mojej rodziny jest uzależniony od alkoholu	24,8	26,1	20,6	19,4	9,1	30,3	35,5	19,7	11,8	2,6
4. Nie wiem, gdzie szukać pomocy w razie przemocy domowej	29,7	28,5	17	14,5	10,3	35,5	36,8	18,4	9,2	0

Legenda: 1-zdecydowanie się nie zgadzam, 2 – raczej się nie zgadzam, 3 – Ani się zgadzam, ani się nie zgadzam, 4 – raczej się zgadzam, 5 – zdecydowanie się zgadzam

Źródło: opracowanie własne

Ogólnym wnioskiem, dotyczącym prowadzenia promocji usług społecznych oraz polityki informacyjnej w zakresie działań społecznych jest to, że wymaga ona poprawy i intensyfikacji. Nawet wśród pracowników systemu usług społecznych odsetek osób, które nie znają odpowiednich instytucji, bądź informacja o działaniach gminy dochodzi zbyt późno, jest relatywnie wysoki. Taki stan rzeczy odbija się negatywnie na ocenie usług społecznych oraz integracji społeczności lokalnej.

4. Wyniki i interpretacja badań jakościowych

4.1. Organizacja i przebieg badań

Badania jakościowe zostały przeprowadzone techniką wywiadu zogniskowanego – focusa, w siedzibie Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim, w dniu 9 maja 2024r.

Badanie zostało przeprowadzone w grupie 12 osób, w której znaleźli się przedstawiciele:

- Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim
- Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Centrum Usług Społecznych
- Placówek Oświatowych, w tym szkół, przedszkola, żłobka i PPP
- Policji
- Instytucji Kultury
- Organizacji pozarządowych
- Systemu ochrony zdrowia
- Społeczności osób z niepełnosprawnością

Grupa uczestników została wyłoniona przez organizatorów badania przy pomocy pracowników Centrum Usług Społecznych. Zakładana grupa miała liczyć 15 osób, jednak przedstawiciele sołectw – sołtysi nie wzięli udziału w badaniu.

Badanie było prowadzone przez socjologa, Dariusza Szczotkowskiego.

Badanie trwało 65 minut.

W czasie wywiadu zadano 17 pytań bazowych. Z tego 10 stanowiły pytania otwarte, a 7 przedstawiono w formie twierdzeń, do wobec których uczestnicy badania mieli przedstawić swój stosunek:

Pytania otwarte:

1. Co to są usługi społeczne?
2. Ludzie w naszej gminie najbardziej potrzebują?
3. Co najbardziej utrudnia nam realizację tej potrzeby?
4. Czy dobrze jest być seniorem w naszej gminie?

5. Czy dobrze jest być nastolatkiem w naszej gminie?
6. Największym problemem gminy Sępólno Krajeńskie jest?
7. To za co możemy pochwalić nasz OPS/CUS to w szczególności?
8. Żeby OPS/CUS w Sępólnie Krajeńskim mógł lepiej funkcjonować musimy zmienić / zrealizować?
9. Żeby organizacje pozarządowe w Sępólnie Krajeńskim mogły lepiej funkcjonować musimy zmienić / zrealizować?
10. Jaki jest stosunek / postawa władz gminy do pomocy uzależnionym / chorym / biednym?

Twierdzenia:

11. Pracownicy naszego OPS / CUS to świetni specjaliści.
12. Pomaganie alkoholikom to kasa wyrzucona w błoto.
13. Martwię się o to, że coraz więcej seniorów nie ma odpowiedniej opieki.
14. Kondycja psychiczna mieszkańców przekłada się na ilość przestępstw.
15. Współpraca pomiędzy OPS / CUS a policją w naszej gminie jest wzorowa.
16. Przemoc domowa w naszej gminie nie jest dużym problemem.
17. Mieszkańcy naszej gminy zawsze mogą liczyć na pomoc władz

4.2. Wnioski z badań jakościowych

W związku z przeprowadzonym badaniem jakościowym udało się ustalić następujące wnioski w zakresie planowania i wdrażania oraz ocen usług społecznych:

Dezintegracja społeczna i brak aktywności społecznej

Podstawowym problemem w gminie jest postępująca dezintegracja społeczna i wynikający z niej niski poziom kapitału społecznego. W opinii uczestników badania mieszkańcy – zarówno miasta jak i sołectw – w niewielkim stopniu interesują się sprawami publicznymi oraz działalnością w sektorze pozarządowym. Sytuacja taka skutkuje zmniejszeniem więzi międzyludzkich, brakiem poczucia wspólnoty – w tym wspólnych interesów społecznych oraz spadkiem zaufania publicznego.

Problem ten decyduje o kondycji relacji międzyludzkich w Sępólnie Krajeńskim i jego okolicach, które stanowią zagrożenie dla skutecznej realizacji usług społecznych w gminie. Brak zainteresowania mieszkańców, niewielka ilość dobrze działających

organizacji pozarządowych może negatywnie wpłynąć na proces diagnozy, deinstytucjonalizacji usług oraz ich wdrażania i ewaluacji.

Działania zmierzające do integracji społeczności lokalnej powinny stanowić priorytet władz gminy, nie tylko na poziomie ewentualnego Programu Usług Społecznych, ale również w ramach innych programów i strategii realizowanych przez Miasto i Gminę Sępólno Krajeńskie – z strategią rozwoju gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych – na czele.

Mobilność mieszkańców

Problemem rozwojowym gminy jest utrudniona i ograniczona mobilność mieszkańców. Brak możliwości przemieszczania się pomiędzy sołectwami, a miastem powiatowym oraz sąsiednimi miastami i gminami wskazywany jest przez uczestników badania jako przyczyna wykluczenia społecznego, ekonomicznego i kulturowego dużych grup społecznych. Między innymi seniorów, młodzieży i osób o niższym statusie materialnym.

Jednocześnie sytuacji nie zmieniają próby organizacji transportu zbiorowego, który okazuje się nieefektywny gdyż korzysta z niego zbyt mała ilość mieszkańców. W ten sposób powstaje z jednej strony błędne koło, z drugiej strony pogłębia się wykluczenie tych osób, które chcą brać udział w życiu społeczno-kulturowym bądź korzystać z indywidualnych usług społecznych, jednak nie mogą tego robić w związku z brakiem możliwości przemieszczania się.

Niskie zarobki i brak rozwoju gospodarczego

Jest to jeden z dwóch problemów, na który uczestnicy badania wskazali bezpośrednio. Otóż zdaniem badanych niski poziom zarobków w Sępólnie Krajeńskim utrudnia rozwój osobisty, wpływa negatywnie na samopoczucie – w tym kondycję psychiczną, a przez to na chęć udziału w wydarzeniach społecznych, zaangażowania się w działalność publiczną i itp.

Dostęp do specjalistycznych usług medycznych

Dostęp do specjalistycznych usług medycznych jest najczęściej poruszonym problemem bytowym mieszkańców. Ich zadaniem specjalistyczne leczenie w Sępólnie Krajeńskim jest utrudnione, drogie, a w wielu przypadkach wręcz niemożliwe i konieczne jest wyjeżdżanie do Bydgoszczy. Problem ten jest szczególnie uciążliwy w przypadku osób z niepełnosprawnością, których transport jest trudny. Brak właściwej

ochrony zdrowia stanowił jeden z głównych tematów badania focusowego i wywołuje duże emocje wśród badanych. **Poprawa, a w perspektywie długotrwałe, systematyczne zapewnianie, usług medycznych dla mieszkańców powinno być głównym priorytetem w zakresie usług społecznych w Sępólnie Krajeńskim.**

Kondycja psychologiczna i emocjonalna

Uczestnicy badania wskazywali na poczucie rezygnacji, nudę, poszukiwanie alternatywnych form spędzania czasu i aktywności, tendencję do uzależnień wśród mieszkańców. Szczególnie narażona na wspomniane zjawiska jest młodzież oraz dzieci. Ponadto uczestnicy badania podkreślali brak odpowiedniej opieki i pomocy psychologicznej, w tym również interwencji kryzysowej dla osób potrzebujących natychmiastowej pomocy.

Wsparcie psychologiczne – również pozaszpitalne, a dla młodzieży pozaszkolne – stanowi drugi najważniejszy priorytet w zakresie usług społecznych, jakie powinna realizować gmina. Jest to priorytet o znaczeniu rozwojowym i cywilizacyjnym, a jego zaniedbanie może skutkować wzrostem przestępczości, zachowań dewiacyjnych i ryzykownych w przyszłości, co będzie przekładało się na wzrost wydatków publicznych i kosztów społecznych.

Wsparcie osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów

Dużym problemem, dla osób będących opiekunami osób zależnych – starszych, chorych i z niepełnosprawnością – jest brak właściwej wiedzy i umiejętności. Opiekunowie wyraźnie oczekują wsparcia pozafinansowego: polegającego między innymi na opiece wytchnieniowej, codziennej pomocy psychologicznej ale również nauce skutecznych form pomocy.

5. Analiza potencjału usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie

Celem analizy zasobów i potencjału gminy w zakresie usług społecznych jest określenie tego, czy gmina jest w stanie realizować dodatkowe usługi społeczne, jaki typ strategii może ona realizować bądź gdzie w związku z deficytami w zasobach mogą występować ryzyka w jej realizacji. Analiza nie musi być skomplikowana, najważniejsze zasoby jakie powinna posiadać gmina to:

Zasoby finansowe określają kondycję finansową organizacji i to, czy stać ją na sfinansowanie zaplanowanych działań.

Zasoby ludzkie to przede wszystkim wiedza i umiejętności pracowników, ale również ich cechy osobowe jak np. inteligencja, umiejętności negocjacyjne, kreatywność, jak też relacje pomiędzy pracownikami, atmosfera w pracy. W ramach zasobów ludzkich można również uwzględnić doświadczenie organizacji w realizowaniu określonych działań w tym wypadku usług społecznych.

Zasoby organizacyjne są bezpośrednio związane z technikami, metodami i procesami zarządzania. To między innymi struktura organizacyjna, system zarządzania, wypracowane procedury wewnętrzne, system komunikowania się, system kontroli czy kultura organizacji.

Zasoby techniczne to materialny majątek organizacji bądź jej partnerów, który jest konieczny do jej działania i świadczenia usług taki jak.: lokale użytkowe, sprzęt komputerowy, samochody itp.

Zasoby relacyjne odnoszą się do stanu relacji organizacji z otoczeniem społecznym np. instytucjami publicznymi, klientami, dostawcami, konkurencją itp. Służą przede wszystkim do możliwości wpływu na zachowania się tych podmiotów

Właściwe określenie poziomu zasobów jest niezbędne do określenia potencjałów gminy i jej jednostek organizacyjnych nie tylko w zakresie bieżącej realizacji usług społecznych, ale również ich planowania i wdrażania w przyszłości. Ocena zasobów w poszczególnych obszarach opiera się na analizie dokumentów i danych zastanych oraz wiedzy pozyskanej przez autorów z innych źródeł np. relacji pracowników jednostek pomocy społecznej z badanego obszaru.

Ocena zasobów finansowych

Ocenie powinny podlegać zasoby finansowe nie tylko Centrum Usług Społecznych, ale również Gminy Sępólno Krajeńskie jako całości. W tym celu należy przeanalizować podstawowe wskaźniki realizacji budżetu Gminy–dochodów, wydatków oraz różnicy pomiędzy nimi czyli nadwyżki lub deficytu budżetowego w poszczególnych latach badanego okresu tj. w latach 2019-2023.

Tabela 26. Poziom dochodów i wydatków Gminy Sępólno Krajeńskie w latach 2019-2023

ROK	2019	2020	2021	2022	2023
typ wskaźnika	w mln złotych				
Dochody	79,56	84,39	97,88	104,24	105,62
Wydatki	75,08	87,95	96,22	104,26	103,41
Nadwyżka	4,48	-3,56	1,66	-0,02	2,21
Deficyt					

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, sprawozdanie z wykonania budżetu 2023

Z zebranych danych wynika, że sytuacja finansowa Gminy Sępólno Krajeńskie jest stabilna. W większości analizowanych lat wypracowywana była nadwyżka budżetowa wynosząca od ponad 1,5 mln złotych do blisko 4,5 mln. W dwóch analizowanych latach uzyskano ujemny wynik zamknięcia budżetu – deficyt. Przy czym w 2022 r. był on niewielki i wynosił 20 000 zł, co nie jest dużą kwotą w porównaniu do wielkości budżetu.

Dane mogą zatem świadczyć o prowadzeniu przez gminę odpowiedzialnej i gospodarnej polityki finansowej pozwalającej na skuteczne realizowanie zadań samorządu lokalnego z jednoczesnym zachowaniem dyscypliny finansowej.

Jednak by określić potencjał finansowy gminy, w zakresie usług społecznych, warto wziąć pod uwagę strukturę wydatków na realizację polityki społecznej. W tym celu warto przeanalizować wysokość wydatków w ramach najważniejszych kategorii budżetowych odpowiadających polityce społecznej i odnieść je do całości wydatków budżetowych (Tab. 27). Należy przy tym wyraźnie zaznaczyć, że ich struktura niejednokrotnie wynika z kompetencji gminy w zakresie jej zadań regulowanych przepisami prawa. Np. niski poziom wydatków związanych z ochroną zdrowia wynika z tego, że np. prowadzenie szpitali jest zadaniem powiatów, a nie gmin.

Tabela 27. Wydatki Gminy Sępólno Krajeńskie na realizację wybranych elementów pol. społ. w latach 2019-2023

Kategoria budżetowa	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Oświata i wychowanie	18,4	19,81	21,19	27,91	27,00
Ochrona zdrowia	0,32	0,31	0,38	0,48	0,49
Pomoc społeczna	6,48	7,50	8,11	10,74	9,36
Pozostałe zad. w zakresie polityki społecznej	0,016	0,13	0,11	7,95	0,11
Rodzina	23,21	27,87	28,17	19,96	14,83
SUMA	48,42	55,62	57,96	67,04	51,79
% wydatków ogółem	64,49	63,24	60,23	64,30	50,08

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych, sprawozdanie z wykonania budżetu 2023

Z danych zebranych w tabeli wynika, że zadania z zakresu polityki społecznej stanowią główną część wydatków gminy. Przy czym pomiędzy rokiem 2019 a 2023 nastąpił spadek ich znaczenia w kontekście całego budżetu o ponad 14 pp. Warto zaznaczyć, że duży, jednorazowy wzrost środków na pozostałe zadania polityki społecznej w 2022 roku pochodził ze środków związanych z przeciwdziałaniem następstwom pandemii covid-19. Były to jednorazowo wypłacane środki rządowe przeznaczone na wypłatę dodatków węglowych. Dotacja ta wyniosła 7 774 440,00 zł.

Widoczny jest natomiast spadek wydatków w kategorii budżetowej 855 „Rodzina”. Należy jednoznacznie określić, że spadek ten nie wynika z celowych działań gminy bądź jej jednostek organizacyjnych, a ze zmian ustawowych, a dokładniej przekazania kompetencji wypłat świadczeń wychowawczych z samorządów (OPS) do zadań rządowych (ZUS). W 2019 r. kwota wydatków na świadczenia wychowawcze wyniosła w gminie Sępólno Krajeńskie 12 960 451,17 zł, a w ostatnim roku analizy – 2023 – jedynie 14 037,32 zł. Przykład świadczeń wychowawczych udowadnia, że gminy oraz ich jednostki mają ograniczone możliwości w kształtowaniu budżetów wydatkowanych na politykę społeczną i są one w głównej mierze uwarunkowane ustawowo.

Powyższe dane świadczą o stabilności finansowej gminy oraz o istotnym wpływie polityki społecznej na strukturę wydatków budżetowych. Jednak głównym realizatorem usług społecznych – zgodnie z przepisami ustawy – jest centrum usług społecznych. W związku z czym konieczne jest przeanalizowanie sytuacji finansowej CUS w Sępólnie Krajeńskim (wcześniej OPS).

Tabela 28. Wydatki OPS/CUS w Sępólnie Krajeńskim w latach 2021-2023

Charakter zadania	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
WYDATKI [w mln zł]			
Zadania własne	8,93	9,15	10,57
Zadania zlecone	24,31	26,00	10,01
Suma	33,24	35,15	20,58
% wydatków na politykę społ.	57,34	52,43	39,73

Źródło: sprawozdania z działalności OPS/CUS Sępólno Krajeńskie

W 2021 i 2022 r. wysokość budżetu jakim dysponował CUS w Sępólnie Krajeńskim była podobna, a z sprawozdań z działalności Centrum wynika, że były to środki wystarczające do realizacji zadań ustawowych – własnych oraz zleconych. OPS realizował również projekty finansowane ze źródeł zewnętrznych – budżetu państwa oraz funduszu europejskich. W 2023 r. środków CUS były znacząco mniejsze. Jednak nie wynika to z jakiejś niegospodarności czy obniżenia skuteczności, ale zmian w zadaniach stawianych przed pomocą społeczną. Skończyła się pandemia, a co za tym idzie środki na jej przeciwdziałanie, nie było dodatku węglowego, a część zadań – jak chociażby wspomniane dodatki wychowawcze – przejęła administracja rządowa.

Istotnym elementem finansowym w najbliższych latach jest uzyskanie dofinansowania unijnego w kwocie 6 953 201,69 zł na stworzenie Centrum Usług Społecznych (nr projektu FEKP.08.24-IZ.00-007/23), jego rozbudowę i wdrożenie nowych usług społecznych. Kwota zapewni finansowanie działalności CUS, ale zostanie wydatkowana również na inwestycje majątkowe zwiększające wartość środków trwałych pozostających w dyspozycji CUS.

Na podstawie powyższych przesłanek oraz danych można założyć, że CUS w Sępólnie Krajeńskim jako główny realizator polityki społecznej w gminie posiada stabilną sytuację finansową. Jest ona również wynikiem stabilnej sytuacji gminy. Daje to możliwość nie tylko utrzymania usług społecznych na aktualnym poziomie, ale również ich rozwoju w przyszłości, co może i powinno przyczynić się do poprawy poziomu życia mieszkańców Gminy Sępólno Krajeńskie.

Ocena zasobów ludzkich

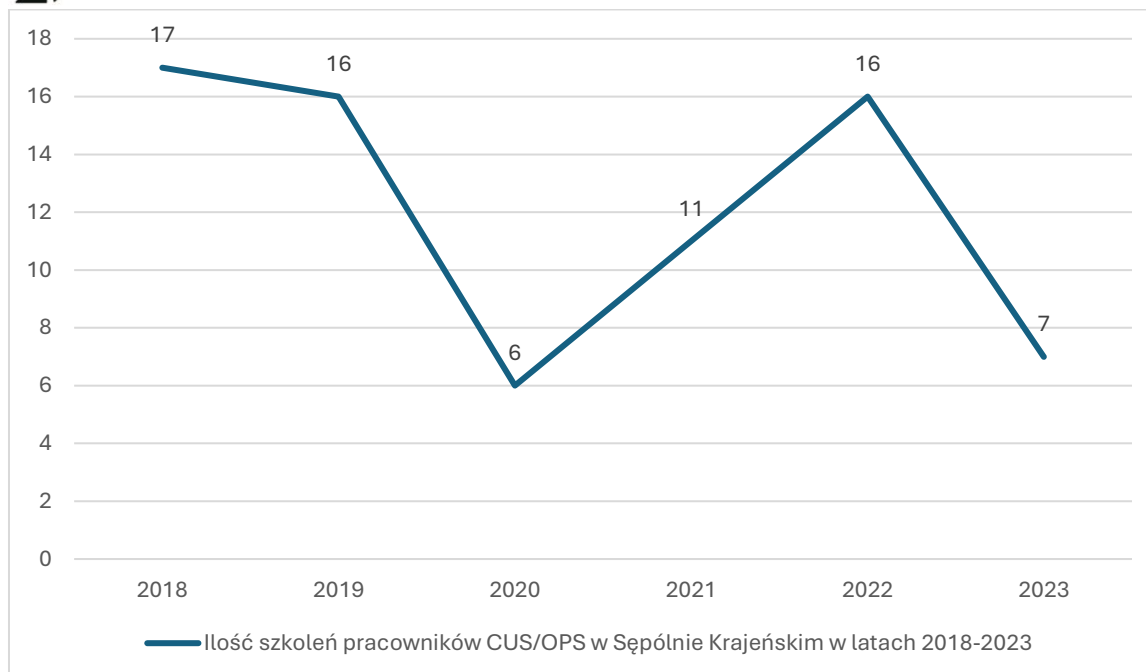
Do oceny zasobów ludzkich oraz ich znaczenia w rozwoju usług społecznych konieczna jest ocena ilościowa – wielkości tych zasobów oraz jakościowa – poziomu wiedzy i umiejętności oraz rozdysponowania zasobów. W tym miejscu należy zaznaczyć, że część oceny jakościowej została uwzględniona w części dotyczącej postaw i opinii mieszkańców w opisie badań społecznych. Wyniki te są zadowalające, udowadniające wysoki poziom wiedzy, zaangażowania i umiejętności kadr pomocy społecznej, ale również urzędników samorządowych czy nauczycieli i pedagogów szkół publicznych.

Głównym realizatorem polityki społecznej, poprzez wdrażanie i realizację usług publicznych jest Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim. I to kadry tej jednostki powinny zostać przeanalizowane.

Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, na przestrzeni lat 2019-2023 wzrosło o 10 osób. Jednocześnie zwiększyła się kadra zarządzająca z 1 osoby do 4 osób.

Jednym z podstawowych źródeł pozwalających ocenić skuteczność pracy pracowników samorządowych – w tym zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych są okresowe oceny pracowników. Z danych uzyskanych z CUS w Sępólnie Krajeńskim (wcześniej OPS) wynika, że 100% pracowników, w latach 2018-2023 uzyskało pozytywne oceny.

Innym wskaźnikiem pozwalającym na określenie wartości zasobów ludzkich pozostających w dyspozycji ocenianej jednostki jest rozwój wiedzy i umiejętności zatrudnionych pracowników. Dane zawarte na wykresie nr 14 udowadniają, że pracownicy zajmujący się pomocą społeczną są regularnie i często szkoleni. Wahania na krzywej – pomiędzy 17 a 6 szkoleń rocznie – wskazują, że szkolenia prowadzone są prawdopodobnie zgodnie z zapotrzebowaniem oraz adekwatnie do posiadanych przez jednostkę środków finansowych. Nie zmienia to jednak faktu, że szkolenia pracowników odbywają się w CUS w Sępólnie Krajeńskim częściej niż 1 na kwartał w każdym roku w badanym okresie.

Wykres 14. Ilość szkoleń pracowników CUS/OPS w Sępólnie Krajeńskim w latach 2018-2023

Z zebranych danych wynika, że Gmina Sępólno Krajeńskie, poprzez osoby zatrudnione w badanej jednostce – Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim – posiada zasoby ludzkie na bardzo wysokim poziomie. Stan zatrudnienia jest zadowalający, pracownicy otrzymując pozytywne oceny swojej pracy oraz stale doskonalą się i rozwijają swoją wiedzę zawodową. W związku z tym na podstawie danych z dokumentów urzędowych wynika, że zasoby ludzkie stanowią bardzo silną stronę Sępólna Krajeńskiego w zakresie możliwości realizacji i wdrażania nowych usług społecznych w przyszłości. Jednak wniosek ten powinien zostać skonfrontowany z wynikami badań społecznych (w kolejnych częściach diagnozy).

Ocena zasobów organizacyjnych

Zasoby organizacyjne odnoszą się głównie do sposobów zarządzania jednostkami usług społecznych oraz jednostek, które mogą być pomocnicze w ich świadczeniu. W Gminie Sępólno Krajeńskie podstawowym realizatorem usług społecznych jest Centrum Usług Społecznych, przekształcone 1 kwietnia 2024 r. z Ośrodka Pomocy Społecznej.

W CUS najważniejsze procedury działalności prócz ustaw określających jego zadania stanowią:

- Uchwała Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim z dnia 28 lutego 2024 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim poprzez przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim oraz nadania statutu Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim
- Statut Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim z dnia 28 lutego 2028 r.
- Regulamin Organizacyjny
- Regulamin Pracy
- Regulamin Oceniania
- Regulamin Wynagradzania
- Regulamin Naboru
- Regulamin – służba przygotowawcza
- Regulamin kontroli wewnętrznej

Powyższa struktura dokumentów dowodzi temu, że Centrum zarządzane jest w sposób szczegółowy, kadra potrafi wyodrębnić i wyróżnić różne sfery i aspekty zarządzania procesami, osobami oraz zasobami materialnymi oraz właściwie delegować zadania z nimi związane. Pracownicy, współpracownicy, organ nadzoru i pozostali interesariusze CUS posiadają wiedzę na temat zasad działania jednostki i są w stanie bezpośrednio się do tej wiedzy odnosić.

O wysokim poziomie zarządzania CUS w Sępólnie świadczy również schemat organizacyjnych jednostki. Nadzór i koordynację nad działaniem CUS sprawuje dyrektor oraz zastępca dyrektora. Do realizacji funkcji administracyjnych skierowane są ponadto trzy zespoły: ds. finansowych i ds. osobowych, ds. organizacyjnych oraz samodzielne stanowiska: informatyk, radca prawny. W ramach jednostki działa 6 zespołów merytorycznych realizujących zadania ustawowe, opiekuńcze, pomocowe i usługi społeczne:

- Zespół ds. Świadczeń Przyznawanych Decyzją
- Zespół ds. Realizacji Zadań z Zakresu Pomocy Społecznej
- Zespół ds. Organizowania Usług Społecznych
- Zespół Organizatorów Społeczności Lokalnej
- Zespół ds. Aktywności Społecznej
- Zespół ds. Wspierania Rodziny i Działań Profilaktycznych

Ponadto w ramach CUS oraz realizowanych przez nie usług i świadczeń funkcjonują dodatkowe regulaminy np. udziału w projekcie, regulaminy konkretnych usług itp. Które jednocześnie porządkują działanie jednostki jak również stanowią rzeczową informację dla klientów Centrum.

W warstwie zasobów organizacyjnych należy zauważyć, nie tylko to, że CUS jest zarządzany właściwie, ale przede wszystkim jest gotowy na wdrażanie nowych usług, wprowadzane procedury oraz posiadane doświadczenie w ich realizacji pozwala zakładać, że organizacja jest w stanie właściwie i szybko reagować na zmiany, diagnozować i unikać ryzyk środowiskowych.

Ocena zasobów technicznych

W ramach oceny zasobów technicznych konieczne jest ocenienie tego czy jednostka odpowiedzialna z realizację usług społecznych posiada zaplecze techniczne, sprzętowe i lokalowe konieczne do tego zadania.

Z ewidencji środków trwałych oraz spisu z natury wynika, że sępoleńskie Centrum Usług Społecznych jest dobrze przygotowane do bieżącej realizacji usług społecznych. Posiada wystarczające zaplecze sprzętowe i techniczne. Na stanie CUS w Sępólnie znajduje się między innymi:

- a) 40 jednostek komputerów stacjonarnych
- b) 12 komputerów przenośnych (laptop, notebook)
- c) 25 urządzeń drukujących
- d) 6 telewizorów

Ponadto CUS dysponuje wystarczającą bazą lokalową, tzn. dużym, wyremontowanym budynkiem przy ul. Szkolnej 8. W budynku znajduje się w sumie 47 pomieszczeń. W tym 19 biurowych, 2 sale konferencyjne, które można wykorzystywać do organizacji różnego rodzaju zajęć i spotkań, 8 sanitariatów, 3 pomieszczenie socjalne, 1 serwerownia, 4 magazyny, 3 klatki schodowe, 1 pomieszczenie archiwum, 3 przedsionki oraz korytarze.

Bardzo pozytywnie na ocenę zasobów technicznych wpływa fakt, że obecnie w ramach CUS Gmina Sępólno Krajeńskie realizuje dwa istotne projekty: rozbudowy obecnego budynku CUS oraz budowy Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego.

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne będzie przeznaczone dla 20 osób niepełnosprawnych (9 miejsc opieki całodobowej, 11 miejsc opieki dziennej). Zgodnie ze specyfikacją dokumentacji przetargowej łączna powierzchnia COM będzie wynosić 427,16m². W tym pokoje mieszkalne, biura, łazienki, pokoje wytchnieniowe, pokoje rehabilitacyjne oraz pomieszczenia infrastruktury, takie jak np. szatnie czy pomieszczenia socjalne. Koszt inwestycji przekracza 4 400 000,00 zł, a wkład własny gminy niespełna 394 000,00zł i jest finansowany z budżetu państwa. Ten fakt udowadnia również nie tylko rozwój zasobów technicznych w zakresie usług społecznych, ale również skuteczność władzy samorządowej w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

Gmina Realizuje również projekt unijny (nr projektu: FEKP.08.24-IZ.00-0003/23) zakładający m.in. rozbudowę i wyposażenie obecnego budynku CUS. Będzie się to wiązało z uruchomieniem nowych usług społecznych. Zgodnie z projektem zostanie zakupiony m.in. nowy sprzęt rehabilitacyjny o wartości 130 000,00 zł, samochód o wartości 300 000,00 zł, umożliwiający transport osób z niepełnosprawnością oraz seniorów oraz rozbudowa budynku o wartości 2 289 179,32 zł.

Analiza sytuacji CUS w Sępólnie Krajeńskim jako głównego podmiotu odpowiedzialnego za planowanie, wdrażanie i realizację usług społecznych, pozwala wnioskować, że posiada ono zasoby pozwalające nie tylko na utrzymanie dotychczasowych świadczeń, ale również ich rozwój oraz uruchamianie nowych w przyszłości.

Ocena zasobów relacyjnych

W ramach niniejszej oceny zostaną określone nie tylko zasoby relacyjne, ale również infrastrukturalne innych jednostek pomocy społecznej. Sytuacje w tym zakresie, w badanym okresie obrazuje tabela nr 29.

Tabela 29. Wybrane obiekty infrastruktury społecznej w Gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2019-2023

Infrastruktura	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
m. komunalne	282	278	287	286	291
- w tym socjalne	37	37	37	31	31
hospicjum	0	0	0	0	0
m. chronione	2	3	3	3	3

jedn. specj. poradnictwa	1	1	0	0	0
OIK	0	0	0	0	0
Kluby seniora	0	0	0	0	0

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Rozwój infrastruktury pomocy społecznej w Gminie Sępólno Krajeńskie jest ograniczony. Nie ma m.in. Ośrodka Interwencji Kryzysowej – nawet prowadzonego przez samorząd powiatowy. A to istotny brak w związku z potrzebami mieszkańców związanymi z pomocą psychologiczną. Zmniejsza się liczba mieszkań socjalnych.

Najistotniejszym zasobem – również o charakterze relacyjnym – jest współdziałanie różnych podmiotów i instytucji. Wyraźnie należy zaznaczyć, że realizatorem usług społecznych w społeczności lokalnej nie jest jedynie Centrum Usług Społecznych. Zadaniem CUS jest ich koordynacja, organizacja, wytyczanie strategicznych celów itp. jednak w proces powinny być zaangażowane również inne podmioty – w tym inne jednostki organizacyjne gminy! Do procesu należy włączać również, na zasadzie partnerstwa, jednostki innych JST – np. powiatowe.

W tabeli przedstawiono najważniejsze zasoby instytucjonalne, działające w Gminie Sępólno Krajeńskie, które będą odgrywać istotną rolę w realizacji usług społecznych.

LP.	Nazwa instytucji	N	Zasoby
1.	Urząd Miejski w Sępólnie Krajeńskim	1	finansowe, merytoryczne, organizacyjne, relacyjne
2.	Rada Miejska w Sępólnie Krajeńskim	1	finansowe, merytoryczne, organizacyjne, relacyjne
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie Krajeńskim	1	finansowe, merytoryczne, organizacyjne, relacyjne
4.	Szkoły i Publiczne	7	organizacyjne, relacyjne
5.	Przedszkola Publiczne	2	organizacyjne, relacyjne
6.	Centrum Sportu i Rekreacji w Sępólnie Krajeńskim	1	organizacyjne, relacyjne
7.	Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Krajeńskim	1	organizacyjne, relacyjne

8.	Zakład Transportu i Usług w Sępólnie Krajeńskim	1	organizacyjne, relacyjne
9.	Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim	1	organizacyjne, relacyjne
10.	Poradnia psychologiczno - pedagogiczna	1	organizacyjne, relacyjne, merytoryczne
11.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Sępólnie Krajeńskim	1	organizacyjne, relacyjne
11.	Lekarze POZ / Pielęgniarki środowiskowe	b/d	organizacyjne, relacyjne, merytoryczne

Źródło: opracowanie własne

W ramach zasobów relacyjnych należy wyróżnić również potencjał szeregu instytucji i organizacji działających na terenie gminy Sępólno Krajeńskie, które regularnie podejmują efektywną współpracę z CUS na rzecz realizacji usług społecznych.

Centrum Małego Dziecka i Rodziny

Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Krajeńskim stanowi żłobek oraz klub dziecięcy dla dzieci w wieku od 20 tygodnia do 3 lat - w sytuacjach wyjątkowych do 4 roku życia. Placówka ma za zadanie zaspokajać potrzeby edukacyjne, opiekuńcze, a także wychowawcze. Możliwość połączenia zarówno życia rodzinnego jak i zawodowego jest dużym wsparciem dla rodziców korzystających z usług placówki. Pracownicy celem zapewnienia jak najlepszej opieki dzieciom uczestniczą w comiesięcznych konsultacjach, warsztatach.

Centrum Małego Dziecka i Rodziny otwarto 5 września 2013 r. Rozpoczęcie działalności było możliwe dzięki projektowi „Aktywne mamy w Sępólnie Krajeńskim” przy wsparciu środków własnych gminy Sępólno Krajeńskie, Stowarzyszenia „Dorośli-Dzieciom”, funduszy Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat „MALUCH” oraz funduszy Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Placówka na dalszą rozbudowę jak i zapewnienie funkcjonowania miejsc opieki uzyskała dofinansowania m.in. ze środków Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego, Krajowego Planu Odbudowy oraz ze strony Wojewody.

W porozumieniu ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno–Wychowawczym w Sępólnie Krajeńskim, w ramach realizacji programu „Za życiem” w obszarze Priorytetu II „Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny” realizowane są zajęcia dot. wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Kompleksowe wsparcie

odbywa się z udziałem takich specjalistów jak logopeda czy fizjoterapeuta. W Centrum Małego Dziecka i Rodziny funkcjonuje także szkoła rodzenia dla rodziców planujących przyjście dziecka na świat bądź oczekujących na dziecko oraz dla nieletnich rodziców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Centrum Sportu i Rekreacji

Z dniem 1 września 2011 roku powstał samorządowy zakład budżetowy pod nazwą Centrum Sportu i Rekreacji z siedzibą w Sępólnie Krajeńskim, który następnie 27 września 2012 r. uchwałą przekształcił się w jednostkę budżetową.

W ramach działalności Centrum Sportu i Rekreacji do dyspozycji mieszkańców gminy dostępne są kolejno: stadion miejski, siłownia, korty tenisowe, kąpielisko odnowy biologicznej, a także hala widowiskowo-sportowa „Krajna Arena”

Centrum realizuje zadania własne gminy w obszarze sportu, rekreacji oraz kultury fizycznej. Poprzez realizację obowiązków statutowych wspiera mieszkańców gminy, zachęcając do podejmowania działań sportowych i rekreacyjnych. Jednostka współpracuje z klubami sportowymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami. Opracowuje także autorskie metody działania, które pozwalają na dostosowanie oferty do aktualnych potrzeb mieszkańców. Centrum ma zasadniczy wpływ odnośnie rozwoju obiektów sportowych na terenie miasta oraz ich utrzymania i administrowania.

Regularne korzystanie z obiektów sportowych przyczynia się do poprawy zdrowia oraz ogólnego samopoczucia. Organizowane wydarzenia sprzyjają integracji mieszkańców.

Centrum Kultury i Sztuki

Centrum Kultury i Sztuki działa na terenie gminy od 2007 r. Działania centrum są wieloaspektowe zaś oferta kulturalno-artystyczna skierowana jest do różnych grup odbiorców tj. niemowląt, dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, młodzieży, dorosłych, kobiet w ciąży, studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku, osób z niepełnosprawnościami czy też osób starszych. Mieszkańcy z terenu gminy mogą uczestniczyć w zajęciach plastycznych, ceramicznych, teatralnych, muzycznych i tanecznych. Sekcje taneczne prowadzone są w różnych stylach, indywidualnie jak i w grupach. W ramach propagowania bogactwa regionu prowadzone są zajęcia z tańców ludowych oraz narodowych. Zajęcia muzyczne obejmują lekcje wokalne oraz nauki gry na instrumentach klawiszowych. W centrum odbywają się również próby orkiestry dętej oraz grupy mażorettek.

W skład Centrum Kultury i Sztuki wchodzi także 19 świetlic wiejskich, Wiejskie Ośrodki Kultury w Wałdowie i Lutowie.

W ramach działalności Centrum Kultury i Sztuki organizowane są liczne koncerty, spektakle i spotkania. Jako jedne z najważniejszych wydarzeń podkreślono m.in. możliwość goszczenia Prezydenta Bronisława Komorowskiego z żoną, występ baletowy Narodowego Lwowskiego Akademickiego Teatru Opery i Baletu, bardzo wysokie frekwencje na seansach Profesjonalnego Kina Objazdowego. Centrum wielokrotnie gościło sławnych artystów polskich jak tych spoza kraju. Na potrzeby wydarzeń organizowanych przez Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim m.in. udostępniane są sale wiejskie, sprzęty i urządzenia.

Centrum Kultury i Sztuki zrealizowało ponad 50 projektów na kwotę ok. 1 miliona złotych. Środki były przyznane przede wszystkim z Fundacji im. Jana Kantego Steczkowskiego, Krajowego Funduszu Szkoleniowego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodziny, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Fundacji Orange i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Narodowego Centrum Kultury, Domu Kultury+.

Wielowymiarowa działalność Centrum została wielokrotnie doceniona o czym świadczą zdobyte wyróżnienia oraz nagrody takie jak m.in. tytuł „Firmy Godnej Zaufania” w 2020 r., medal Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w 2018 r., Laur Krajeński w 2017 r., tytuł Samorządowego Lidera Zarządzania przyznany przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji oraz certyfikat Euro-Renoma w 2014 r., Certyfikat Społecznie Zaangażowane Placówki „Wszystkie Kolory Świata” nadany przez Dyrektora generalnego UNICEF w 2012 r., odznakę honorową „Zasłużony dla kultury Polskiej” przyznaną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Centrum Kultury i Sztuki w Sępólnie Krajeńskim nie tylko zachęca do obcowania ze sztuką i kulturą. Jest zaangażowane w rozwój społeczny gminy, wzmacnia zdrowe postawy, promuje równe szanse kobiet i mężczyzn na rynku pracy, a także angażuje się w różne inicjatywy społeczne.

Biblioteka Publiczna

Biblioteka oprócz swoich oczywistych funkcji podejmuje również działania rozpowszechniające czytelnictwo. Organizuje ku temu wystawy, konkursy, wieczorki literackie, lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, wieczory baśni czy też przeglądy książkowych nowości. Pracownicy biblioteki są zaangażowani w pomoc czytelnikom – doradzają, wskazują określone materiały, zachęcają do nauki samodzielnego poszukiwania informacji.

Jednostka współorganizuje Tydzień Kultury Sępoleńskiej oraz Dni Sępólna. W tym czasie prezentuje lokalne osiągnięcia kulturalne i zachęca do zgłębienia wiedzy dotyczącej regionalnych twórczości poprzez spotkania z ich autorami bądź pasjonatami.

Biblioteka jest ważnym punktem życia społecznego i edukacyjnego, który przyczynia się do rozwoju społeczności lokalnej.

Zakład Transportu i Usług

Zakład Transportu i Usług Sp. z o.o. w Sępólnie Krajeńskim charakteryzuje się zróżnicowaną działalnością. Zakład daje możliwość transportu klientom indywidualnym oraz dzieciom i młodzieży szkolnej na terenie gminy. Do dzieci i młodzieży kierowana jest także oferta wycieczek, obozów na terenie kraju. Spółka bazując na wysokiej jakości materiałach wykonuje również prace odtworzeniowe, budowlane oraz remontowe w tym wyceny inwestorskie i powykonawcze. Na zlecenie gminy pracownicy zakładu dbają o obszary zieleni w obrębie miasta zachowując ich estetyczny wygląd.

W sezonie zimowym odśnieżają także wskazane strefy. Spółka od 2007 r. administruje Cmentarzem Komunalnym w Sępólnie Krajeńskim.

Zakład Transportu i Usług oprócz wyżej wymienionych działań prowadzi ponadto tymczasowy pobyt dla zagubionych bądź bezdomnych psów. Zwierzęta pozostają pod opieką ok. 2 tygodnie. W dalszej kolejności sprawdzane są możliwości adopcji zaś w sytuacji, gdy pies wymaga szczególne wsparcia szukane są ośrodki rehabilitacji.

Należy podkreślić, że spółka podjęła się budowy Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego w Sępólnie Krajeńskim, które będzie działać pod patronatem Centrum Usług Społecznych. Oferta instytucji skierowana jest do osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, które wymagają specjalnego nadzoru. Centrum Opiekuńczo-

Mieszkalne zapewniać będzie dzienną i całodobową opiekę w sytuacji, gdy stały opiekun na czas swojej nieobecności nie będzie miał z kim pozostawić osoby niesamodzielnej.

Zakład Gospodarki Komunalnej

Zakład Gospodarki Komunalnej składa się z czterech wydziałów tj.: wydziału usług komunalnych, wydziału energetyki ciepłej, zakładu wodociągów i kanalizacji oraz wydziału gospodarki mieszkaniowej. Działania jednostki obejmują m.in. naprawy, obsługę i przeglądy pojazdów mechanicznych, handel paliwami, materiałami budowlanymi czy handel detaliczny artykułami użytku domowego, wykonywanie robót ogólnobudowlanych, rozbiórki budowli, wywóz odpadów, wytwarzanie i dystrybucję energii przez kotłownię, budowę wodociągów i przyłączy, odprowadzanie ścieków. Zakład zajmuje się także obsługą nieruchomości mieszkalno-usługowymi na terenie gminy.

Zakład pełni kluczową rolę w zapewnieniu odpowiednich warunków życia mieszkańców, którzy mogą cieszyć się bardziej przyjaznym i bezpiecznym środowiskiem.

Ze sprawozdań OPS/CUS za poszczególne lata działalności, pomiędzy rokiem 2018 a 2023 wynika, że CUS korzysta z przedstawionych w tabeli relacji w ramach różnych organizowanych przez siebie akcji i inicjatyw. Oznacza to włączenie do realizacji usług społecznych szkół, instytucji kultury czy organizacji pozarządowych, którym – zgodnie z ocenami zasobów pomocy społecznej – zleca się realizację zadań publicznych.

Oznacza to, że CUS posiada zasoby relacyjne, które pozwalają na zaplanowanie, wdrożenie i zrealizowanie międzysektorowych usług społecznych z wykorzystaniem nie tylko zasobów własnych, ale również innych instytucji i partnerów społecznych.

6. Analiza SWOT – określenie strategii wdrażania i realizacji usług społecznych

6.1. Opis metodologii SWOT

Analiza SWOT jest jednym z najbardziej popularnych narzędzi analizy strategicznej wykorzystywanej głównie w naukach ekonomicznych, jednak obecnie również w naukach społecznych. Analiza SWOT polega na opisaniu przedmiotu analizy – organizacji, przedsiębiorstwa, instytucji – poprzez określenie jego mocnych oraz słabych stron i szans oraz zagrożeń, jakie mają wpływ na działalność przedmiotu analizy. W praktyce określając słabe i mocne strony można określić wewnętrzną siłę organizacji, a szanse i zagrożenia jej pozycję w otoczeniu społecznym i ekonomicznym.

Jednak na tym analiza SWOT nie powinna się zakończyć. Właściwe wykonanie analizy polega na określeniu jaki charakter powinna mieć strategia działania organizacji w ramach jej działalności bądź planowanego wdrażania nowego działania – np. Programu Usług Społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT można oszacować prawdopodobieństwo powodzenia tej strategii.

W niniejszej analizie, przedmiotem analizy nie jest CUS ani Gmina Sępólno Krajeńskie, a wprowadzenie Programu Usług Społecznych według rekomendacji z niniejszej diagnozy.

W związku z powyższym, by właściwie wykonać analizę, nie należy tylko opisać poszczególnych czynników, ale również przypisać im konkretną wartość, określającą na ile dany czynnik zwiększa przewagę/siłę przedmiotu analizy. Następnie wartości w poszczególnych grupach (np. mocne strony) sumuje się. Wynik będzie potrzebny do określenia prawdopodobieństwa powodzenia strategii.

Kolejne obliczenie polega na zestawieniu każdej mocnej i słabej strony z każdą szansą, a następnie z każdym zagrożeniem i w każdej z tych par określenie jaki wpływ ma dana mocna/słaba strona ma wpływ na uprawdopodobnienie szansy lub uniknięcie zagrożenia. Suma punktów w poszczególnych parach zestawień określa jaki powinien być charakter działań wdrażania analizowanej strategii.

W analizie SWOT wyróżnia się następujący charakter strategii:

Sytuacja typu SO, strategia *maxi-maxi*, inaczej nazywana ekspansywną. Stosuje się ją w sytuacjach gdy otoczenie sprzyja rozwojowi organizacji, w którym mocne strony przeważają nad słabymi. W takich okolicznościach trzeba rozważyć wprowadzenie zintensyfikowanych działań, których celem jest powiększanie znaczenia organizacji.

Sytuacja typu WO, strategia *mini-maxi*. Strategię tę dedykuje się tym organizacjom, u których widoczna jest przewaga słabych stron nad mocnymi, jednak otoczenie w jakim funkcjonują tworzy liczne szanse na rozwój i działanie. W tym typie relacji zdarza się, że samo środowisko prowadzenia działalności niweluje negatywne skutki braków organizacyjnych.

Sytuacja typu ST, strategia *maxi-mini* inaczej zwana konserwatywną. W sytuacji tej otoczenie organizacji jest niekorzystne, jednak nadrabia ona wynikające z tego negatywne skutki dobrą organizacją i posiadanymi zasobami – a więc mocne strony przeważają nad słabymi. W związku z tym maksymalizuje się wykorzystanie zasobów celem uniknięcia i ograniczenia, a nawet przewyciężenia zagrożeń.

Sytuacja typu WT, strategia *mini-mini* ponieważ organizacja nie dość, że działa w niekorzystnych warunkach społeczno-gospodarczych, to jeszcze słabe strony przeważają nad mocnymi strategia ta nazywana jest defensywną – celem organizacji jest przetrwanie, a w dalszej kolejności poprawa własnej kondycji, co w przyszłości może przełożyć się na rozwój. Sytuacja ta jest sygnałem do restrukturyzacji organizacji.

Na potrzeby niniejszej analizy określono następujące wartości:

Skala oceny znaczenia dla strategii:

0 – brak znaczenia

1 – zdecydowanie niskie znaczenie, 2 – raczej niskie znaczenie

3 – średnie znaczenie

4 – raczej duże znaczenie, 5 – zdecydowanie duże znaczenie

Skala oceny relacji pomiędzy czynnikami:

0 – brak relacji

1 – zdecydowanie niski poziom relacji, 2 – raczej niski poziom relacji

3 – średni poziom relacji

4- raczej wysoki poziom relacji, 5 – zdecydowanie wysoki poziom relacji

6.2. Mocne i słabe strony – siła organizacji

Tabela 30. Analiza SWOT: Mocne strony

Nr	Mocne strony	Znaczenie
M_1	Stabilna sytuacja finansowa	5
M_2	Wysoki poziom zasobów technologicznych	4
M_3	Wysoki poziom zasobów osobowych (doświadczony, kompetentny personel)	4
M_4	Przychylność władz gminy	3
M_5	Dobre relacje z partnerami społecznymi (NGO, aktywistami, Klubami sportowymi itp.)	3
M_6	Przychylność mieszkańców wobec jednostki pomocy społecznej	3
M_7	Przychylność mieszkańców wobec publicznych jednostek oświatowych	3
M_8	Doświadczenie w przygotowywaniu, prowadzeniu i rozliczaniu projektów finansowanych ze środków zewnętrznych	4
M_9	Działalność OSP i KWG na terenach wiejskich	3
M_10	Niski poziom ubóstwa wśród mieszkańców	4
M_11	Stosunkowo niewielka skala zachowań dewiacyjnych (narkomanii, alkoholizmu, przemocy domowej itp.)	3
M_12	Poparcie mieszkańców dla niematerialnych form usług społecznych	4
SUMA		43

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony zostały sformułowane na podstawie wyników analizy danych statystycznych, otrzymanych dokumentów oraz na podstawie wyników ilościowych i jakościowych opisanych we wcześniejszych częściach diagnozy.

Ogromne znaczenie dla realizacji obecnych oraz wdrażania przyszłych usług społecznych ma stabilna sytuacja finansowa zarówno Gminy Sępólno Krajeńskie, jak i samej jednostki pomocy społecznej, która dodatkowo posiada odpowiednie wyposażenie i warunki lokalowe. Pozytywny wpływ na siłę organizacji ma również fakt, że w CUS – jednostce pomocy społecznej – pracują osoby posiadające duże doświadczenie oraz odpowiednie wykształcenie. W tabeli mocnych stron odniesiono się również do aspektów otoczenia takich jak np. stosunkowo niski poziom ubóstwa czy zachowań dysfunkcyjnych. Oznacza to, że polityka społeczna nie musi koncentrować się na usługach socjalnych, a może na realizacji nowych usług społecznych bądź np. na działaniach w zakresie integracji społeczności lokalnej.

Suma mocnych stron wynosi 43, średnia wartość to 3,58, z kolei wartość mediany wynosi 3,5 a najczęstszą oceną (dominanta) była wartość 3. Oznacza to, że większość czynników sformułowanych jako mocne strony ma średni wpływ na działalność w zakresie usług społecznych, jednak o wyższej medianie decydują przede wszystkim zasoby własne CUS. Taki stan rzeczy będzie miał wpływ na sposoby realizacji strategii.

Tabela 31. Analiza SWOT: Słabe strony

Nr	Słabe strony	Znaczenie
S_1	Brak lekarzy specjalistów	4
S_2	Niski poziom zaufania i oceny pracy policji	3
S_3	Niekorzystna sytuacja demograficzna – wyludnianie i starzenie się społeczeństwa (w kontekście zasobów społecznych)	5
S_4	Odptyw kapitału ludzkiego do większych miast (w kontekście zasobów gospodarczych)	4
S_5	Niski poziom aktywności społecznej, w tym NGO	4
S_6	Nieskuteczna polityka informacyjna gminy i jej jednostek	3
S_7	Gospodarka oparta na rolnictwie i mikroprzedsiębiorczości – niestabilny rynek	3
S_8	Brak oferty dla osób w wieku średnim	4
S_9	Niski poziom komunikacji zbiorowej	2
SUMA		32

Zródło: opracowanie własne

Poprawa dostępu do specjalistycznych usług medycznych został zdiagnozowany jako najważniejsza potrzeba w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie. Zarówno respondenci w badaniu ilościowym jak i uczestnicy badania focusowego wskazywali, że dostęp do lekarzy specjalistów jest zły bądź w ogóle jest niemożliwy. Jednak największy wpływ na planowanie usług społecznych będzie mieć pogarszająca się sytuacja demograficzna – po pierwsze coraz więcej działań będzie musiało być kierowane do seniorów, co może zmniejszyć ofertę dla innych mieszkańców, po drugie zmieniająca się struktura demograficzna może negatywnie wpływać na finansowanie usług społecznych w przyszłości. W ramach słabych stron wyróżniono dwie odnoszące się do demografii – S3 i S4. Pierwsza z nich dotyczy wpływu społecznego, a druga gospodarczego. Badania wskazują, że młodzież chce opuszczać Sępólno Krajeńskie co oznacza odptyw pracowników do innych, większych ośrodków miejskich. Warto również zwrócić uwagę na nieskuteczną

politykę informacyjną. Większość badanych mieszkańców stwierdza, że często o wydarzeniach w gminie dowiaduje się z relacji po ich zakończeniu, część nie wie gdzie szukać pomocy w opiece nad osobami zależnymi bądź w przypadku np. przemocy domowej. W strategii realizacji usług społecznych powinna zawierać się również poprawa komunikacji społecznej.

Średnie oddziaływanie słabych stron na strategię wynosi 3,5. Wartość mediany wynosi 4 podobnie jak dominanty. Słabych stron jest mniej, niż mocnych, ale statystycznie ich oddziaływanie jest silniejsze.

6.3. Szanse i zagrożenia – otoczenie organizacji

Tabela 32. Analiza SWOT: Szanse

Nr	Szanse	Znaczenie
Sz_1	Pozyskanie dodatkowych środków, na nowe usługi społeczne, z nowej perspektywy budżetowej UE i środków krajowych	5
Sz_2	Organizacja nowych usług medycznych dzięki obecnie realizowanym projektom UE i środków krajowych	5
Sz_3	Organizacja nowych usług w ramach polityki senioralnej dzięki obecnie realizowanym projektom UE i środków krajowych	5
Sz_4	Wspólne planowanie, wdrażanie i realizowanie usług publicznych ze szkołami i instytucjami kultury	4
Sz_5	Aktywizacja mieszkańców poprzez działanie OSŁ	4
Sz_6	Kształcenie pracowników CUS, UG i innych jednostek w ramach realizacji i znaczenia usług społecznych	4
Sz_7	Zwiększenie katalogu usług społecznych poprzez rozbudowę jednostki pomocy społecznej	3
Sz_8	Wzrost atrakcyjności turystycznej miasta i gminy	2
Sz_9	Poprawa dostępności do usług medycznych poprzez poprawę infrastruktury	4
Sz_10	Dobra współpraca z innymi instytucjami polityki społecznej i JST w regionie	3
SUMA		39

Źródło: opracowanie własne

Dane zebrane w tabeli odpowiadającej szansom w zakresie usług społecznych dowodzą, że Gmina Sępólno Krajeńskie funkcjonuje w raczej przyjaznym, pozytywnym otoczeniu instytucji pomocy społecznej. Szanse zewnętrzne są duże, związane głównie z możliwością pozyskiwania środków zewnętrznych. W tym zakresie wydzielono aż trzy szanse (Sz_1 – Sz_3) gdyż środki na działania medyczne i politykę senioralną wydatkowane są przez rząd i UE w różnych osiach priorytetowych, nie tylko

tych poświęconych pomocy społecznej jako takiej. Co de facto zwiększa możliwość pozyskiwania środków.

Jednak istnieją również inne, ważne czynniki. Np. w ramach organizacji pracy CUS w Sępólnie Krajeńskim już posiada komórkę organizacyjną odpowiedzialną za organizację i integrację społeczności lokalnej, co zwiększa szanse na aktywizację mieszkańców. To z kolei przełoży się na efektywniejsze działania w ramach usług społecznych. Ponadto CUS jak i szkoły cieszą się wśród mieszkańców relatywnie dużym zaufaniem co może pomóc w realizacji usług społecznych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi.

Sępólno również się ciągle rozwija infrastrukturalnie. Planowana jest m.in. budowa obwodnicy. To z kolei może poprawić szybki dojazd do gminy i np. zatrudnienie dodatkowych lekarzy pracujących na miejscu.

Suma znaczenia szans to 39. Średnie oddziaływanie wynosi 3,9 co oznacza, że wpływ szans na działania w zakresie usług społecznych jest raczej duży. Potwierdzają to mediana i dominanta, których wartość wynosi 4.

Tabela 33. Analiza SWOT: Zagrożenia

Nr	Zagrożenia	Znaczenie
Z_1	Dalsza utrata kapitału ludzkiego	4
Z_2	Dalsze starzenie się społeczeństwa	4
Z_3	Zwiększenie się przestępczości i zach. ryzykownych	3
Z_4	Kryzys zaufania do instytucji publicznych	4
Z_5	Nie zrozumienie przez mieszkańców idei niematerialnych, niepomocowych usług społecznych	5
Z_6	Zmniejszenie atrakcyjności gospodarczej, zachwianie rynkiem pracy	3
Z_7	Zwiększenie się problemów uzależnień i zach. dewiacyjnych u młodzieży	3
Z_8	Pogłębianie się i częstsze kryzysy psychologiczne wśród mieszkańców	4
SUMA		30

Źródło: opracowanie własne

Wbrew pozorom największe zagrożenia nie wiążą się z np. kwestiami finansowymi czy technicznymi. Te w Gminie Sępólno Krajeńskie są na wysokim, wystarczającym, poziomie. Największe zagrożenia związane są z niezrozumieniem przez mieszkańców idei niematerialnych usług społecznych, które niekoniecznie

muszą wiązać się z usługami o charakterze socjalnym. Krytyka takich działań może je skutecznie sabotować. Problem stanowią również, wielokrotnie opisywane w tej diagnozie, zmiany demograficzne. Zmniejszanie się liczby ludności w wieku produkcyjnym nie tylko zmienia cele polityki społecznej, ale również utrudnia jej realizację chociażby w związku z rekrutowaniem nowych i utrzymaniem obecnych pracowników instytucji publicznych.

Badania pokazują również ograniczone zaufanie do instytucji publicznych. Choć niewielkie jest prawdopodobieństwo występowania jawnego nieposłuszeństwa, to może dojść do niechęci współpracy z tymi instytucjami. Na przykład niewielkie zaufanie do policji i niska ocena jej pracy może prowokować więcej zachowań przestępczych w przyszłości.

Ponadto częstym problemem, który może się pogłębiać są problemy psychologiczne mieszkańców. Pogorszenie się kondycji psychologicznej populacji prowadzi do problemów zdrowotnych, częstszego występowania zachowań dewiacyjnych, a przez to oddziałuje ona na sytuację ekonomiczną.

Ważne jest jednak to, że zagrożeń jest nie tylko mniej niż szans, ale poziom ich wpływu na ewentualne działania jest w sumie niższy – wynosi 30. Średni wpływ to 3,75. A dominanta i mediana, podobnie jak w przypadku szans, mają wartość 4.

6.4. Określenie rekomendowanego charakteru strategii i określenie prawdopodobieństwa jej powodzenia

Poniżej przedstawiono cztery tabele przedstawiające oceny w relacji poszczególnych czynników siły strategii i organizacji wobec czynników otoczenia. W diagnozie nie znajduje się uzasadnienie każdej z tych ocen, gdyż rozmyłoby to sens realizacji analizy. Jednak w każdym przypadku pod tabelą znajduje się ogólne uzasadnienie oceny.

Relacja maxi-maxi

Tabela 34. Analiza SWOT: Relacje pomiędzy mocnymi stronami a szansami

	Strategia maxi-maxi										SUMA	350		SUMA
	M_1	M_2	M_3	M_4	M_5	M_6	M_7	M_8	M_9	M_10	M_11	M_12		
Sz_1	5	3	4	4	3	3	1	5	1	1	1	2	33	
Sz_2	5	2	2	4	3	2	1	5	1	1	1	2	29	
Sz_3	5	3	4	4	5	3	1	5	3	3	2	2	40	
Sz_4	5	4	4	5	5	4	4	3	3	1	1	4	43	

Sz_5	3	4	4	4	5	4	2	3	5	3	3	4	44
Sz_6	5	3	4	4	1	1	1	3	1	1	1	1	26
Sz_7	5	4	3	5	2	2	2	5	1	1	1	1	32
Sz_8	5	2	2	5	3	1	1	3	3	3	4	2	34
Sz_9	5	2	2	5	2	1	1	5	1	3	1	1	29
Sz_10	3	3	5	5	4	3	3	5	3	2	2	2	40
SUMA	46	30	34	45	33	24	17	42	22	19	17	21	

Źródło: opracowanie własne

Pierwsze trzy relacje dotyczyły wpływu mocnych stron na możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych związanych z usługami społecznymi. Jak widać, poszczególne relacje mają różne wartości np. w Sz_1 i Sz_3 ocena znaczenia personelu jednostki pomocy społecznej oceniona jest na 4 a w Sz_2 na 2. Różnica ta wynika z tego, że doświadczenie pracowników CUS jest duże w zakresie pracy socjalnej, ale nie świadczenia usług medycznych, których dotyczy Sz_2. Jednak we wszystkich tych przypadkach czynnikiem o kluczowym znaczeniu jest stabilność finansowa pozwalająca na wkład własny, pokrycie koniecznych kosztów niekwalifikowanych i minimalizację ryzyk.

Szansa Sz_4 i Sz_5 dotyczyła realizacji usług społecznych, głównie z zakresie integracji społeczności lokalnej oraz włączenia w usługi społeczne innych niż CUS instytucji publicznych. W tym zakresie najważniejsze były zasoby relacyjne, finansowe oraz techniczne pozwalające na pozyskanie partnerów, ale również wyposażenie ich w odpowiednie narzędzia i ewentualne środki finansowe. Do tego by w politykę społeczną szerzej włączać inne instytucje potrzebna jest również przychylność władz gminy. Jednak na przykład poziom zamożności mieszkańców nie wpływa na ewentualne zaangażowanie szkoły w działanie, jednak na stan finansów, a przez to aktywności NGO już tak – gdyż często finansują się one ze środków własnych członków.

Sz_6 mówi o możliwości rozwoju kompetencji i umiejętności pracowników CUS, a przez to poprawę jakości usług społecznych. Sz_7 o szansach wynikających z rozbudowy budynku CUS i budowy Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego. W obu przypadkach ważne są środki finansowe – z budżetu gminy bądź zewnętrzne (z projektów) oraz posiadane już zasoby opisane w części piątej diagnozy.

Możliwość zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy (Sz_8) opiera się w głównej mierze na zasobach gminy i społeczeństwa, a nie stricte na zasobach CUS. Dlatego za ważne uznano m.in. stabilność finansów gminy, przychylność władz

do rozwoju turystyki, ale również np. możliwości finansowe mieszkańców, którzy mogą inwestując rozwijać m.in. bazę hotelową czy gastronomiczną.

Rozbudowa infrastruktury medycznej może zwiększyć dostępność do specjalistów, którzy będą mieli gdzie i jak pracować. Do tego również kluczowe są środki finansowe. Mniej inne zasoby jak np. zasoby techniczne czy osobowe CUS. Kluczowe dla rozbudowy infrastruktury może okazać się doświadczenie w zakresie pozyskiwania i rozliczania środków zewnętrznych. Z kolei wartość 3 wpływu sytuacji ekonomicznej mieszkańców odnosi się do możliwości prowadzenia przez specjalistów prywatnych praktyk lekarskich na terenie gminy.

Ostatnia opisana relacja przedstawia relacje pomiędzy mocnymi stronami, a szansą na współpracę regionalną z innymi JST i instytucjami. Tu zdaniem autorów analizy najważniejsze są zasoby relacyjne oraz osobowe. Dlatego największe wartości przypisano doświadczeniu personelu, w tym w tworzeniu projektów, oraz relacjom z NGO.

Kluczowymi mocnymi stronami, o sumie ponad 40 jest stabilność finansowa, przychylność władz gminy dla nowych usług społecznych oraz doświadczenie w realizacji projektów z finansowaniem zewnętrznym. Z kolei największe prawdopodobieństwo na urzeczywistnienie, z wykorzystaniem mocnych stron organizacji, ma współdziałanie z innymi jednostkami – partycypacja usług społecznych – oraz integracja społeczności poprzez działania OSŁ.

Relacja mini-maxi

Tabela 35. Analiza SWOT: Relacje pomiędzy słabymi stronami a szansami

	Strategia mini-maxi						SUMA	234		SUMA
	S_1	S_2	S_3	S_4	S_5	S_6	S_7	S_8	S_9	
Sz_1	1	1	3	3	4	3	1	3	3	22
Sz_2	5	3	3	3	1	4	3	1	2	25
Sz_3	5	2	4	4	4	4	1	1	3	28
Sz_4	2	3	1	3	5	4	1	3	4	26
Sz_5	1	1	3	3	5	5	1	4	4	27
Sz_6	1	1	1	4	1	1	1	1	1	12
Sz_7	1	1	2	4	3	3	1	1	3	19
Sz_8	1	4	3	3	3	4	3	4	4	29
Sz_9	5	1	3	4	1	1	1	1	1	18
Sz_10	1	3	3	4	5	5	1	2	4	28
SUMA	23	20	26	35	32	34	14	21	29	

Źródło: opracowanie własne

W kontekście słabych stron realnie zagrażających możliwości pozyskiwania środków na zewnętrznych na usługi społeczne, realnym problemem o raczej wysokim wpływie jest niska aktywność obywatelska. Jednak ta słaba strona może wpłynąć na mniej środków pozyskanych w gminie przez NGO niż na to, że CUS bądź Gmina nie pozyskają środków.

Do wprowadzania nowych usług medycznych kluczowy jest brak lekarzy specjalistów chcących zamieszkać bądź dojeżdżać do pracy. Jednak w dużej mierze wynika on z innych problemów – tj. słabych stron – gminy takich jak: niskie poczucie bezpieczeństwa, niewielkie perspektywy rozwoju gospodarczego itp. Czynniki te również uwzględniono w ocenie relacji słabych stron wobec Sz_2.

Z tabeli wynika, że słabe strony mocno wpływają na możliwość prowadzenia polityki senioralnej, np. odpływ młodych z miasta prowadzi nie tylko do tego, że mało jest osób gotowych do realizacji zadań w ramach usług dla seniorów, ale również utrudnione jest np. ich dotarcie na miejsce wsparcia, pomoc w jego uzyskaniu itp. Niska aktywność NGO praktycznie wyklucza możliwość przekazywania do realizacji zadań publicznych w zakresie tej polityki.

Współpraca CUS z innymi jednostkami ograniczona jest np. poprzez niewielką aktywność społeczną, w ogóle, zmniejszenie mobilności mieszkańców w związku z niskim poziomem komunikacji zbiorowej gdyż utrudnia to relacje pomiędzy ludźmi. Z kolei np. nieskuteczne prowadzenie polityki informacyjnej gminy i jej jednostek nie pozwala właściwie rozpropagować wspólnych inicjatyw.

Sz_5 dotyczy integracji społeczeństwa przez działania organizacyjne społeczności lokalnej. Kluczowe znaczenie mają tutaj niska aktywność mieszkańców, którzy nie są nauczeni działać w ramach wspólnoty oraz nieskuteczność w komunikacji, która może być najważniejsza w informowaniu ludzi o podejmowanych inicjatywach i ich celu. Problemem będzie również docieranie na wydarzenia w związku z niskim poziomem komunikacji – koniecznością będzie posiadanie samochodu, co wyklucza część mieszkańców.

Słabe strony, praktycznie nie wpływają na możliwość realizacji Sz_6, czyli zwiększania kompetencji i rozwoju pracowników odpowiedzialnych za usługi społeczne.

Również niewiele czynników, określonych jako słabe strony, ma realny wpływ na możliwość poszerzenia katalogu usług społecznych w związku z rozbudową CUS i budową COM. Jedynie możliwy brak zwiększenia kadry o profesjonalistów – w związku z odpływem do większych ośrodków miejskich – może stanowić realny problem.

Wiele problemów może jednak dotyczyć realizacji szansy związanej ze wzrostem atrakcyjności turystycznej gminy. Zła ocena pracy policji może przyczynić się do złej reputacji Sępólna jako miejscowości niebezpiecznej, brak skutecznej komunikacji może wpłynąć na to, że gmina będzie marketingowo przegrywać z innymi gminami regionu, niski poziom komunikacji ogranicza mobilność turystów. Istotny jest również brak oferty dla osób w średnim wieku. Po prostu Sępólno Krajeńskie będzie kojarzyć się z miastem nudnym, co będą potwierdzać niestety również jego mieszkańcy.

W ramach poprawy dostępności usług medycznych istotnym problemem pozostaje jedynie brak lekarzy oraz odpływ innej kadry np. białego personelu. Jednak nie jest to bardzo ważne w relacji słabych stron do szansy Sz_9 gdyż dotyczy ona rozwoju samej infrastruktury medycznej.

Wiele ze słabych stron ma wpływ na możliwość realizacji Sz_10 – współpracy regionalnej i międzysektorowej. Niski poziom komunikacji społecznej, komunikacji zbiorowej, zmniejszające się możliwości nowych specjalistów (w związku z ich migracją), ale przede wszystkim brak aktywności obywatelskiej – każdy z tych czynników zmniejsza prawdopodobieństwo realizacji opisywanej szansy.

Słabe strony, które w największym stopniu wpływają na możliwość realizacji, bądź wdrażania nowych usług społecznych to migracja specjalistów, brak aktywności społecznej mieszkańców oraz nieskuteczna polityka komunikacyjna samorządu gminnego. Z kolei do szans najbardziej zagrożonych niepowodzeniem należą rozszerzenie i poprawienie jakości polityki senioralnej, poprawa atrakcyjności turystycznej miasta oraz usprawnienie międzysektorowej, ponadgminnej współpracy instytucji publicznych.

Relacja maxi-mini
Tabela 36. Analiza SWOT: Relacje pomiędzy mocnymi stronami a zagrożeniami

	Strategia maxi-mini									SUMA	315		SUMA
	M_1	M_2	M_3	M_4	M_5	M_6	M_7	M_8	M_9	M_10	M_11	M_12	
Z_1	4	2	3	2	2	2	4	3	2	3	4	3	34
Z_2	3	1	1	3	3	2	4	3	2	3	4	3	32
Z_3	4	3	4	4	4	4	5	3	3	4	5	3	46
Z_4	5	3	5	5	4	4	4	3	3	3	4	3	46
Z_5	2	3	4	5	5	4	4	3	4	4	3	5	46
Z_6	3	1	1	3	1	1	1	3	1	5	4	1	25
Z_7	3	4	4	4	4	3	4	3	3	4	5	4	45
Z_8	3	4	4	4	3	5	4	3	2	3	4	2	41
SUMA	27	21	26	30	26	25	30	24	20	29	33	24	

Źródło: opracowanie własne

Pierwsze zagrożenie związane jest z dalszą migracją mieszkańców gminy Sępólno Krajeńskie o większych ośrodków miejskich. Wpływ władz samorządowych na ten trend jest wbrew pozorom ograniczony. Jednak takie czynniki jak niezła sytuacja finansowa JST, niska przestępczość, wysoki poziom edukacji zwiększają prawdopodobieństwo powrotu do Sępólna części mieszkańców, którzy obecnie je opuścili.

Podobnie jest w przypadku Z_2 – dalszego starzenia się społeczeństwa – jest to trend ogólnopolski, a nawet światowy. W związku z tym zasoby zwiększające atrakcyjność danej miejscowości mogą go raczej spowalniać, a nie mu zapobiegać.

Z analizy wynika, że jest niewielkie prawdopodobieństwo wzrostu przestępczości i zachowań dewiacyjnych. Wpływa na to szereg czynników takich, jak – stosunkowo wysoki poziom usług społecznych (na co składa się kilka mocnych stron), poziom zamożności społeczeństwa, który nie zmusza do przestępstwa by przeżyć, ale również przychylność władz gminy do rozwoju usług społecznych i możliwość ich finansowania – czyli istnienie dużej szansy na reagowanie na alarmujące zjawiska społeczne.

Posiadane przez gminę, w tym głównie przez CUS, zasoby pozwalają na zapobiegnięcie ewentualnej utracie zaufania przez władze publiczne. Przy czym bardzo ważne jest to, że wysokie zasoby CUS mogą się równoważyć z niskimi zasobami innej jednostki. W związku z tym w tym punkcie, mogą złożyć jedynie racjonalne zapewnienie, że nie dojdzie do utraty zaufania przez CUS oraz podejmowane przez Centrum działania.

Zagrożenie Z_5 mówi o utracie przez mieszkańców przekonania o skuteczności niematerialnych form usług społecznych. Podstawowym czynnikiem zmniejszającym wystąpienie tego ryzyka są wyniki badań mówiące o tym, że respondenci popierają takie formy usług społecznych. Ponadto władze gminy i CUS mogą odnosić się do autorytetów lokalnych liderów opinii jak NGO, OSP czy KGW. Ważnym elementem są również doświadczeni pracownicy, gdzie jakość ich pracy będzie jednym z argumentów za kontynuowaniem szerokiej gamy usług.

Z analizy wynika, że gmina nie posiada zasobów, którymi może skutecznie bronić się przez Z_6 – zachwianiem rynku pracy i recesją ekonomiczną. Pewne czynniki jak stabilność finansowa gminy, sprawność urzędników w pozyskiwaniu środków zewnętrznych mogą zmniejszyć jej skutki, ale nie jej zapobiec. Jednak ważnymi czynnikami jest fakt, że poziom ubóstwa oraz przestępczości są stosunkowo niskie co zmniejsza prawdopodobieństwo takiego scenariusza.

Wzrost zachowań przestępczych i ryzykownych również jest mało prawdopodobny. Wynika z wysokiego poziomu usług społecznych świadczonych przez CUS – w tym pracy pracowników społecznych i profilaktyków. Obecnie również ten poziom jest niski co zmniejsza skalę reprodukcji przestępczości.

Czynnikami, mającymi największy wpływ na przeciwdziałanie kryzysom psychologicznym wśród mieszkańców jest przede wszystkim zaufanie mieszkańców wobec pomocy społecznej – uprawdopodobnia to szukanie pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach. Ponadto ważne są: niewielka skala zachowań niebezpiecznych, wysoka jakość usług pomocy społecznej, zaufanie wobec szkół.

Gmina posiada największe możliwości w przeciwdziałaniu zagrożeniom sklasyfikowanym od 4 do 6 czyli: spadkowi zaufania do instytucji pomocy, lokalnemu zachwianiu rynku pracy i powstawaniu ubóstwa oraz utracie poparcia mieszkańców w zakresie organizowania niematerialnych form usług społecznych. Do najważniejszych czynników przeciwdziałającym zagrożeniom realizacji usług społecznych należy zaliczyć stosunkowo dobrą, a przynajmniej wystarczającą sytuację materialną mieszkańców, wsparcie gminy w tworzeniu nowych usług społecznych oraz zaufanie do szkół – to one powinny być wykorzystywane w przeciwdziałaniu wielu ryzykom.

Relacja mini-mini
Tabela 37. Analiza SWOT: Relacje pomiędzy słabymi stronami a zagrożeniami

	Strategia mini-mini						SUMA	227		SUMA
	S_1	S_2	S_3	S_4	S_5	S_6	S_7	S_8	S_9	
Z_1	3	3	4	5	4	2	5	5	3	34
Z_2	5	2	5	4	2	1	5	4	2	30
Z_3	1	5	3	4	4	2	3	4	1	27
Z_4	2	4	2	3	4	4	3	3	2	27
Z_5	1	2	4	4	4	4	2	3	1	25
Z_6	2	2	4	4	2	2	5	2	3	26
Z_7	2	4	3	4	4	3	3	4	2	29
Z_8	3	3	3	3	4	3	4	4	2	29
SUMA	19	25	28	31	28	21	30	29	16	

Zródło: opracowanie własne

Wiele czynników określonych jako słabe strony wpływa negatywnie na sytuację demograficzną związaną z migracjami do innych miast: brak zaufania do policji, nieperspektywiczny rynek pracy, brak oferty dla osób w wieku średnim i młodych dorosłych oraz ogólny trend migracyjny – to główne czynniki, które zwiększają problem odpływu kapitału ludzkiego z gminy Sępólno Krajeńskie.

Starzenie się społeczeństwa wiąże się z podobnymi czynnikami jak zjawisko ujemnego bilansu migracyjnego – im więcej młodych wyjeżdża tym starsza populacja pozostaje w gminie. Dlatego ocena czynników jest z gruntu podobna w S_1 i S_2 przy czym np. znaczenie dostępu o specjalistycznych świadczeń medycznych jest ważniejsze w kontekście starzenia się społeczeństwa niż odpływu kapitału ludzkiego z powodu migracji.

Niska ocena pracy policji sprzyja zwiększaniu się zachowań przestępczych gdyż łatwiej podjąć ryzyko zachowania przestępczego zakładając nieskuteczność ścigania tego zachowania. Ważnymi czynnikami zwiększającymi ryzyko wzrostu przestępczości są również – migracja lepiej wykształconych, a więc mniej skłonnych do zachowań ryzykownych, jednostek, brak perspektyw rozwojowych czy niskie zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne.

Czynniki sformułowane jako słabe strony nie wpływają znacząco na zwiększenie ryzyka wystąpienia kryzysu wizerunku i zaufania do instytucji publicznych, zwłaszcza jednostek pomocy społecznej, w gminie Sępólno Krajeńskie. Ważnym czynnikiem na pewno jest nieskuteczna polityka komunikacyjna, która może wpływać na brak zrozumienia albo wiedzy o podejmowanych, przez władze publiczne,

decyzjach. Mniejsza aktywność społeczna oznacza również rzadsze integracje pomiędzy władzą a obywatelami – to również istotny czynnik zwiększający ryzyko wystąpienia zagrożenia Z_4.

Na spadek akceptacji społecznej dla pozamaterialnych usług społecznych – Z_5 – mają wpływ głównie czynniki związane z sytuacją demograficzną – większe skupienie na pomocy socjalnej udzielanej seniorom i większe oczekiwania socjalne gorzej sytuowanych warstw społecznych oraz brakiem aktywności społecznej.

Kluczowym czynnikiem, który może mieć wpływ na zachwianie sytuacji gospodarczej jest fakt oparcia gospodarki o mikroprzedsiębiorstwa oraz rolnictwo. Przez taką strukturę gospodarczą, rynek lokalny jest nieodporny na dynamiczne zmiany na większych rynkach – regionalnym, krajowym i światowym, jednak wpływ gminy, a zwłaszcza CUS, w tym zakresie jest niewielki. Ewentualne działania powinny skupiać się na minimalizowaniu skutków takiego zjawiska.

Zwiększenie się skali uzależnień i zachowań ryzykownych wśród młodzieży jest niewielkie, a najbardziej determinować mogą je brak aktywności społeczeństwa – a więc niewielki udział społeczeństwa w socjalizacji młodzieży, brak alternatywnych form spędzania wolnego czasu oraz zmiany demograficzne wymuszające skupienie się na polityce senioralnej.

Ostatnim, zdefiniowanym zagrożeniem – S_8 – jest wzrost skali i natężenia kryzysów psychologicznych mieszkańców. Warto zaznaczyć, że prócz niskiego poziomu komunikacji zbiorowej, każda ze zdefiniowanych słabych stron ma przynajmniej średni wpływ na ryzyko wystąpienia tego zagrożenia, jednak wyższy wpływ ma brak aktywności społecznej, zagrożenia sytuacji ekonomicznej oraz brak alternatywy spędzania czasu wolnego.

Słabe strony – określone na podstawie diagnozy – mające największy wpływ na urzeczywistnienie się zdefiniowanych zagrożeń to migracja osób w wieku średnim i młodych dorosłych, oznaczająca odpływ kapitału ludzkiego do innych miast oraz struktura ekonomiczna skupiona na mikroprzedsiębiorczości oraz rolnictwie. Te czynniki są problematyczne również z tego powodu, że władze gminy nie mają większego wpływu na te zjawiska. Np. migracja determinowana jest trendem krajowym, a struktura demograficzna wymaga wielu, nawet kilkudziesięciu lat, zmian społeczno-gospodarczych. Z kolei zagrożeniami, których wystąpienie jest najbardziej

prawdopodobne przez pryzmat działania słabych stron są dalsze negatywne zmiany demograficzne: migracja osób w wieku produkcyjnym i starzenie się społeczeństwa.

Na podstawie powyższej analizy można określić, że największy wynik punktowy uzyskała relacja maxi-maxi, oznaczająca rekomendowanie zastosowania strategii ekspansywnej. Jest to rzadkie w przypadku instytucji publicznych. Relacja maxi-maxi uzyskała 350 pkt., następnie maxi-mini 315, mini-maxi 234, i co również ważne najmniej punktów uzyskała strategia mini-mini: 227 pkt. Taka kolejność potwierdza wysokie możliwości i poziom już posiadanych zasobów przez gminę i CUS.

Zastosowanie strategii maxi-maxi rekomenduje wykorzystywanie siły organizacji do maksymalizacji i przyspieszenia wykorzystywania zdefiniowanych szans, co będzie prowadzić do dalszego wzmocnienia pozycji organizacji – podnoszenia jakości jej usług, wzrostu poparcia społecznego itp.

Do określenia prawdopodobieństwa realizacji strategii konieczne jest zastosowanie prostego wzoru (umieszczonego poniżej). Skuteczna realizacja strategii jest prawdopodobna gdy wynik jest wyższy niż 0,50. Im wynik bliższy 1 tym realizacja strategii jest bardziej prawdopodobna

$$PPS = \frac{SP + AS}{2}$$

$$SP = \frac{\Sigma S}{\Sigma S + W}$$

$$AS = \frac{\Sigma O}{\Sigma O + T}$$

PPS- Współczynnik prawdopodobieństwa sukcesu strategicznego

SP – Siła wewnętrzna organizacji

AS – Atrakcyjność organizacji w otoczeniu

S – Mocne strony

W – Słabe strony

O – Szanse

T- Zagrożenia

$$SP = \frac{43}{43+32} = 0,57$$

$$AS = \frac{39}{39 + 30} = 0,56$$

$$PPS = \frac{0,57 + 0,56}{2} = 0,565$$

Wynik współczynnika prawdopodobieństwa wynosi 0,565 – a więc zastosowanie strategii maxi-maxi powinno przynieść efekty w postaci realizacji zakładanych celów: wprowadzenia i utrzymania nowych usług społecznych, integrację społeczeństwa, poprawę dostępności do usług medycznych i poradnictwa psychologicznego.

7. Zdiagnozowane potrzeby społeczne i rekomendacje do Programu Usług Społecznych

7.1. Rozstrzygnięcie problemów badawczych

W rozdziale metodologicznym został sformułowany główny problem badawczy oraz szczegółowe problemy badawcze. Ich rozstrzygnięcie będzie ostatecznym wynikiem badawczym, na którego podstawie będzie można przygotować rekomendacje do Programu Usług Społecznych.

W pierwszej kolejności należy udzielić odpowiedzi na szczegółowe problemy badawcze:

Pytanie 1: W jakich sektorach potrzeby mieszkańców są największe?

Odp.: Zarówno badania jakościowe jak i badania ilościowe potwierdzają, że największe – uświadomione – potrzeby społeczności lokalnej dotyczą dostępu do specjalistycznej ochrony zdrowia oraz tworzenie dobrze płatnych miejsc pracy. Jednocześnie badania, każda z trzech technik, uwidoczniły problem postępującej dezintegracji społecznej. Mieszkańcy Gminy Sępólno Krajeńskie nie interesują się sprawami publicznymi i nie angażują się społecznie. Przekłada się to na kryzysy i problemy psychologiczne. W tej materii – potrzeb związanych z opieką psychologiczną – również ujawnione zostały duże potrzeby i oczekiwania społeczności lokalnej wobec władz samorządowych i instytucji pomocowych.

Pytanie 2: Jak mieszkańcy oceniają jakość obecnie świadczonych usług?

Odp.: W wymiarze ogólnym mieszkańcy raczej dobrze oceniają świadczone usługi społeczne, które już funkcjonują i są realizowane przez instytucje publiczne. Jednak oceny dotyczą tego, co jest robione, a nie usług oczekiwanych. Dlatego istnieje dalsze pole do rozwoju usług społecznych. Najniższe oceny w zakresie świadczonych usług dotyczą ochrony zdrowia oraz polityki senioralnej.

Pytanie 3: Czy gmina i jej jednostki prowadzi skuteczną politykę informacyjną w zakresie polityki społecznej?

Odp. Zarówno analiza dokumentów jak i prowadzone badania pozostawiają wątpliwości odnośnie prowadzonej, przez gminę i jej jednostki, polityki informacyjnej

i marketingu usług społecznych. Stosunkowo duża część mieszkańców nie wie gdzie udać się po ewentualną pomoc, jakie usługi realizuje gmina, a o podejmowanych przez nią inicjatywach dowiaduje się zbyt późno – często po ich zakończeniu.

Pytanie 4: Czy posiadane zasoby gminy i jej jednostek są wystarczające do zaspokojenia potrzeb mieszkańców?

Odp.: Gmina posiada stosunkowo wysoki poziom zasobów usług społecznych. **Jednak potrzeby mieszkańców w zakresie kształtowania plac oraz specjalistycznych usług medycznych wykraczają poza ustawowe kompetencje gminy. W związku z czym może ona zapewniać jedynie ich doraźną realizację, a nie systemowe rozwiązanie problemu.** W takim zakresie – organizowania sytuacyjnej, interwencyjnej pomocy w zakresie usług medycznych bądź wspierania osób z niepełnosprawnością są wystarczające. Gminę stać na ich wdrożenie, a zasoby kadrowe zapewniają wysoki poziom realizacji.

Na uwagę zasługują posiadane zasoby ludzkie. Pracownicy CUS są osobami kompetentnymi, które realizują wiele projektów aktywizacyjnych, jednocześnie skutecznie relizując zadania ustawowe i pracę socjalną.

Gmina jest przychylna rozbudowie jednostek polityki społecznej co skutkuje wysokim poziomem zasobów technicznych i organizacyjnych. Ich poziom jest nawet wyższy niż wymagany i pozwala nie tylko na utrzymanie obecnych usług, ale również na skuteczne wdrażanie nowych.

Pytanie 5: Czy, a jeśli tak to jakie są szczególne potrzeby dzieci i młodzieży?

Potrzebą dzieci i młodzieży, wyartykułowana w czasie badań i znajdującą potwierdzenie w analizie dokumentów jest wdrożenie usług z zakresu psychoedukacji, wsparcia psychologicznego i emocjonalnego. Jednak badania ujawniły również niewystarczającą, wręcz ubogą ofertę kulturowo-społeczną dla młodzieży. Skutkuje to poszukiwaniem przez nią alternatywnych form aktywności – często ryzykownych i dysfunkcyjnych. Problematyka ta powinna być przedmiotem przede wszystkim strategii rozwiązywania problemów społecznych w przyszłości, a na jej realizację powinno znaleźć się dodatkowe, wystarczające finansowanie.

Pytanie 6: Czy, a jeśli tak to jakie są szczególne potrzeby młodych dorosłych i osób w wieku średnim?

Badania oraz analiza dotychczasowej działalności gminy w zakresie usług społecznych udowadniają, brak wystarczającej – i zadowalającej – oferty dla młodych dorosłych i osób w wieku średnim, czyli osób od 30 do 60 roku życia. W tym zakresie brakuje możliwości integracji społecznej, atrakcyjnych wydarzeń kulturalnych, ale również pomocy w wychowaniu dzieci, oferty samorozwojowej itp.

Pytanie 7: Jaki jest poziom kapitału społecznego w gminie?

Niestety, poziom kapitału społecznego – czyli aktywności ludności – jest w Gminie Sępólno Krajeńskie niski. Można postawić wręcz tezę – wymagającą pogłębionych badań – że społeczność lokalna znajduje się w fazie dezintegracji. W Gminie nie działają silne, różnorodne organizacje pozarządowe, nie ma liderów aktywności lokalnej.

W związku z odpowiedziami na szczegółowe problemy badawcze, możliwe jest **rozstrzygnięcie problemu głównego**, który brzmi: *Jakie są najważniejsze, niezaspokojone potrzeby mieszkańców Miasta i Gminy Sępólno Krajeńskie i jakie zasoby są konieczne do ich zaspokojenia?*

Odp.: Potrzeby mieszkańców należy rozgraniczyć na **uświadomione**, czyli te które są przez nich zauważane w codziennym życiu, i **nieuświadomione** związane z bardziej skomplikowanymi, postępującymi zjawiskami społecznymi. W pierwszej grupie potrzeb, wśród najważniejszych dla mieszkańców jest poprawa ochrony zdrowia – głównie dostępności do lekarzy specjalistów, poprawa zarobków oraz usprawnienie komunikacji w celu poprawy mobilności osób wykluczonych. W grupie potrzeb nieuświadomionych – co zdaniem autorów raportu jest najważniejszą potrzebą – jest integracja społeczna i odbudowa społeczeństwa obywatelskiego, które potrafi sygnalizować swoje potrzeby i starać się je samodzielnie rozwiązać. Dużą potrzebą jest również stworzenie programów i usług społecznych dla nastolatków oraz młodych dorosłych. Jest to jedna z metod na zatrzymanie negatywnego trendu migracyjnego w gminie, który w przyszłości może generować kolejne problemy. Ogromnym problemem, a co a tym idzie potrzebą, są również problemy psychologiczne mieszkańców.

Gmina posiada zasoby, które umożliwiają realizację usług społecznych na poziomie doraźnym i interwencyjnym. Np. organizacji transportu dla osób z niepełnosprawnością bądź określonych godzin dyżuru psychologa. Jednak

długotrwała strategia realizacji usług społecznych będzie wymagać zwiększania zasobów finansowych, organizacyjnych i kadrowych.

7.2. Rekomendacje do Programu Usług Społecznych oraz dalszej perspektywy realizacji usług społecznych

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych, mając na uwadze również specyfikę Gminy Sępólno Krajeńskie pozwala na stworzenie następujących rekomendacji dla Programu Usług Społecznych:

- 1) Wdrożenie programu specjalistycznych świadczeń medycznych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- 2) Przygotowanie i wdrożenie form pomocy psychologicznej, psychiatrycznej i psychoedukacji.
- 3) Stworzenie możliwości uczestnictwa w życiu publicznym, dostępu do usług medycznych, kulturalnych itp. osób zagrożonych wykluczeniem poprzez stworzenie alternatywy dla transportu zbiorowego.
- 4) Stworzenie i wdrożenie różnorodnych form pomocy i wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami.
- 5) Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
- 6) Podejmowanie różnorodnych form aktywizacji różnych grup społecznych poprzez organizację wydarzeń kulturalnych, zajęć dodatkowych i wsparcia dla już istniejących organizacji pozarządowych.
- 7) Poprawa komunikacji społecznej w taki sposób by mieszkańcy mieli większą wiedzę na temat realizowanych przez gminę usług społecznych oraz przysługujących im praw dotyczących korzystania z tych usług.

Powyższe rekomendacje spełniają warunek racjonalnego zapewnienia o możliwości ich realizacji oznacza to, że nie są to rekomendacje wymagające stworzenia żadnych dodatkowych warunków, niemożliwych do realizacji przy zasobach posiadanych przez Gminę. W diagnozie zawierają się tezy dotyczące innych problemów, których rozwiązanie powinno stanowić element np. strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Spis tabel

Tabela 1. Główny Problem Badawczy	6
Tabela 2. Szczegółowe problemy badawcze	6
Tabela 3. Migracje na pobyt stały w ruchu wewnętrznym i zagranicznym	12
Tabela 4. Ilość bezrobotnych w Gminie Sępólno Krajeńskie w porównaniu do ilości bezrobotnych w powiecie sępoleńskim w latach 2019-23	15
Tabela 5. Stopa bezrobocia w Gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2019-2022	15
Tabela 6. Ilość podmiotów gospodarczych w Gminie Sępólno Krajeńskie, pod względem wielkości zatrudnienia, w latach 2018-2023	16
Tabela 7. Powody objęcia pomocą społeczną w gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2019-2023	18
Tabela 8. Częstotliwość wybranych przestępstw z wykorzystaniem przemocy w latach 2019-2023	19
Tabela 9. Ilość interwencji policyjnych, w tym interwencji domowych, w powiecie sępoleńskim i gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2019-2023	20
Tabela 10. Struktura płci respondentów w grupie mieszkańców	24
Tabela 11. Struktura wieku respondentów w grupie mieszkańców	24
Tabela 12. Struktura wykształcenia respondentów w grupie mieszkańców	24
Tabela 13. Struktura respondentów w grupie mieszkańców pod względem miejsca zamieszkania	25
Tabela 14. Struktura respondentów w grupie mieszkańców pod względem oceny sytuacji finansowej rodziny	26
Tabela 15. Struktura płci respondentów w grupie pracowników sektora polityki społecznej	27
Tabela 16. Struktura wieku respondentów w grupie pracowników sektora polityki społecznej	28
Tabela 17. Struktura wykształcenia respondentów w grupie pracowników sektora polityki społecznej	28
Tabela 18. Struktura respondentów w grupie pracowników sektora pol. społ. pod względem miejsca zamieszkania	28
Tabela 19. Instytucje zatrudniające respondentów w grupie pracowników sektora pol. społ.	29

Tabela 20. Struktura respondentów w grupie pracowników sektora pol.spół. pod względem stażu pracy	29
Tabela 21. Zbiorcze wyniki ocen poszczególnych sektorów polityki społecznej	35
Tabela 22. Najważniejsze problemy społeczne w gminie Sępólno Krajeńskie w ocenie obu badanych grup	36
Tabela 23. Opinie i postawy respondentów wobec ogólnej oceny rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie i realizowania przez nią/na jej terenie usług społecznych	37
Tabela 24. Opinie i postawy respondentów wobec profilaktyki i skuteczności przeciwdziałania przestępczości i innym dysfunkcjom społecznym.....	39
Tabela 25. Opinie i postawy respondentów wobec skuteczność polityki informacyjnej w zakresie usług społecznych	40
Tabela 26. Poziom dochodów i wydatków Gminy Sępólno Krajeńskie w latach 2019-2023.....	46
Tabela 27. Wydatki Gminy Sępólno Krajeńskie na realizację wybranych elementów pol. społ. w latach 2019-2023	47
Tabela 28. Wydatki OPS/CUS w Sępólnie Krajeńskim w latach 2021-2023.....	48
Tabela 29. Wybrane obiekty infrastruktury społecznej w Gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2019-2023	53
Tabela 30. Analiza SWOT: Mocne strony.....	62
Tabela 31. Analiza SWOT: Słabe strony	63
Tabela 32. Analiza SWOT: Szanse	64
Tabela 33. Analiza SWOT: Zagrożenia	65
Tabela 34. Analiza SWOT: Relacje pomiędzy mocnymi stronami a szansami	66
Tabela 35. Analiza SWOT: Relacje pomiędzy słabymi stronami a szansami	68
Tabela 36. Analiza SWOT: Relacje pomiędzy mocnymi stronami a zagrożeniami...	71
Tabela 37. Analiza SWOT: Relacje pomiędzy słabymi stronami a zagrożeniami	73

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura populacji Gminy Sępólno Krajeńskie pod względem wieku.....	11
Wykres 2. Przyrost naturalny w Gminie Sępólno Krajeńskie w latach 2018-2022....	11
Wykres 3. Relacja średniego wynagrodzenia w powiecie sępoleńskim, m. Bydgoszcz i Polsce.....	13
Wykres 4. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie sępoleńskim w porównaniu do województwa i kraju.....	14
Wykres 5. Liczba JDG w Sępólnie Krajeńskim w latach 2018-2023.....	16
Wykres 6. Ogólna wykrywalność przestępstw oraz wykrywalność kradzieży mienia przez KPP w Sępólnie Krajeńskim w latach 2019-2023	21
Wykres 7.: Ocena ogólnego poziomu życia w gminie.....	30
Wykres 8. Ocena poziomu pomocy społecznej	31
Wykres 9. Ocena poziomu ochrony zdrowia.....	32
Wykres 10. Ocena poziomu bezpieczeństwa	33
Wykres 11. Ocena poziomu edukacji	33
Wykres 12. Ocena poziomu oferty kulturalnej	34
Wykres 13. Ocena oferty usług społecznych dla seniorów	35
Wykres 14. Ilość szkoleń pracowników CUS/OPS w Sępólnie Krajeńskim w latach 2018-2023	50

Ogłoszenie o przeprowadzeniu konsultacji

W okresie od dnia 25 września 2024 r. do dnia 9 października 2024 r. zostaną przeprowadzone konsultacje w sprawie „Diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie”.

1. Treść ogłoszenia o przeprowadzeniu konsultacji jest umieszczona na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Sępólno Krajeńskiego, na stronie internetowej Urzędu Miasta Sępólno Krajeńskie www.gmina-sepolno.pl oraz na stronie internetowej Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim www.cus-sepolno.pl.
2. Konsultacje zostaną przeprowadzone w formie pisemnej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacji - Ankieta konsultacyjna.
3. Propozycje, uwagi i opinie do „Diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie” można zgłaszać drogą elektroniczną na adres e-mail: cus@cus-sepolno.pl. Formularz uwag do konsultacji można również przesłać w wersji dokumentowej na adres: Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim, ul. Szkolna 8, 89-400 Sępólno Krajeńskie.
4. Konsultacje uważa się za ważne bez względu na ilość uczestniczących w nich organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
5. Formularze anonimowe lub niezawierające uzasadnienia nie będą rozpatrywane.
6. Osobą upoważnioną i odpowiedzialną za przeprowadzenie konsultacji, udzielenie wyjaśnień i przyjmowanie opinii jest Pani Izabela Fröhlke Dyrektor Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim.

ANKIETA KONSULTACYJNA

Formularz do zgłaszania uwag do „Diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie”

1) Imię i nazwisko osoby wypełniającej formularz:

.....

2) Dane kontaktowe do osoby wypełniającej formularz:

.....

3) Uwagi do dokumentu *Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie*

Uwaga nr

Odnosnie fragmentu znajdującego się na stronach:.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(w razie konieczności skopiować tyle razy ile uwag wnosi osoba wypełniająca formularz, bądź złożyć dodatkowe strony formularza)

Propozycje, opinie lub uwagi na formularzu konsultacji zgłoszone anonimowo nie będą rozpatrywane.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) oświadczam, że wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych podanych w formularzu konsultacji społecznych do diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych w Gminie Sępólno Krajeńskie w celu wzięcia udziału w niniejszych konsultacjach. Jestem świadoma/y, że w ramach złożonego przeze mnie formularza, informacje z zakresu wniesionych przeze mnie uwag zostaną one umieszczona na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Sępólno Krajeńskiego, na stronie internetowej Urzędu Miasta Sępólno Krajeńskie www.gmina-sepolno.pl oraz na stronie internetowej Centrum Usług Społecznych w Sępólnie Krajeńskim www.cus-sepolno.pl.

W razie dodatkowych opinii, uwag bądź komentarzy do prowadzonej diagnozy prosimy o kontakt na adres email: biuro@kancelariasl.pl